

7ε/12x/301

1

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Η ΙΔΙΟΥΓΓΙΑ ΕΝ ΤΗ ΤΕΧΝΗ, υπό της διεν-
θίνσεως.
- Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗ-
ΤΟΣ, υπό Πολ. Δημητρακοπούλου.
- ΤΗΣ ΕΡΗΜΟΚΛΗΣΙΑΣ ΟΙ ΑΓΙΟΙ, υπό Σταμ.
Σταματίου.
- Ο ΣΥΜΒΟΛΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΛΑΟΥ, υπό Τάκη
Καυδηλώρον.
- ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΙΗΣΙΣ, υπό Γ. Σκλάβου.
- ΡΑΦΑΗΛ ΠΑΡΙΖΙΝΗΣ, υπό Θ. Συραδινού.
- ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΛΕΙΨΑΝΩΝ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΜΟΥ-
ΣΙΚΗΣ ΕΝ ΤΟΙΣ ΔΗΜ. ΑΣΜΑΣΙ, υπό
'Αντ. Θ. Σηλιωτοπούλου.
- ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ.
ΕΙΚΟΝΕΣ, ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ, ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ κλπ.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Χρ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1909

ΓΡΑΦΕΙΑ

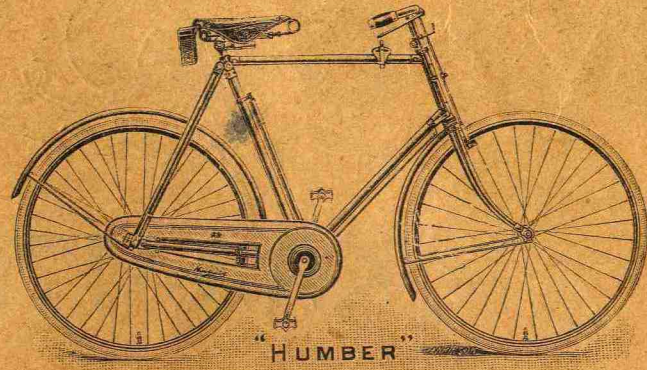
ΟΔΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ ΑΡΙΘ. 9. (ΠΑΛΤΕΙΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ)

HUMBER

Ὅ,τι δήποτε ζητήσετε διὰ ποδήλατα καὶ αὐτοκίνητα θὰ τὰ εὑρητε μόνον εἰς τὸ κατάστημα ποδηλάτων καὶ αὐτοκινήτων κ. ΒΗΧΟΥ.

Περίοδος Βουλῆς ἀρ. 3

Ἀριθ. Τηλεφώνου 590.

Τὰ ὀραιότερα τὰ κομψότερα καὶ τὰ εὐθηνότερα κοσμήματα εἰς τὸ Ἀδαμαντοπωλεῖον καὶ Χρυσόχοεῖον

ΑΘ. ΤΟΥΛΟΥΠΑ

ΔΙΑΣΤΑΥΡΩΣΙΣ ΑἰΟΛΟΥ ΚΑΙ ΕΡΜΟΥ

Ἀέολου 146.

Π. ΔΗΜΟΣ & Α. ΔΙΑΜΑΝΤΙΔΗΣ

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΟΙΚΩΝ ΔΓ' ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΚΡΗΤΗΝ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΟΔΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ 9

ΑΘΗΝΑΙ

ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Ἔτος Ἐκνάτου

Διευθυντής: Δ. Ι. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

Μελέται φιλολογικαὶ καὶ καλλιτεχνικαί. — Συνεργασία ἐγκρίτων λογίων. — Εἰκόνες ἔργων Ἑλλήνων καὶ ξένων καλλιτεχνῶν.

Συνδρομὴ ἔτησίᾳ φρ. 12.

Γραφεῖα ὁδὸς Χαριλάου Τρικούπη 22α.

ΧΡΩΜΑΤΟΠΩΛΕΙΟΝ

& ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ ΒΕΡΝΙΚΙΩΝ

Μ. Β. ΞΑΝΘΑΚΗ

ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩ 1845

Ὁδὸς Ντέκα 13 (πλησίον Μητροπόλεως)

ΑΘΗΝΑΙ

Ἄπαντα τὰ εἶδη Ζωγραφικῆς καὶ Πλαστικῆς ὡς καὶ Μηχανὰς πυρογραφίας.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΜΟΣ Α΄.

ΑΘΗΝΗΣΙ ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1909

ΤΕΥΧΟΣ 1^{ον}

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ

Ὁδὸς Βενιζέλου Ἀριθμ. 9

Πλατεῖα Μητροπόλεως

ΣΥΝΔΡΟΜΗ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ

Ἐτησίᾳ δρ. 9

Ἐξάμ. » 5

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ

Ἐτησίᾳ φρ. 10

Ἐξάμ. » 6

NACUM ARCUSAN

ΜΠΙΕΤΣΕΒΕΝ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΝ

Η ΙΔΙΟΦΥΪΑ ΕΝ ΤΗ ΤΕΧΝΗ

Ο ΑΥΤΟΔΙΑΚΤΟΣ καλλιτέχνης, τούτέστιν εκείνος ὅστις ὀφείλει τὰς καλλιτεχνικάς αὐτοῦ γνώσεις ἐν πάσαις ταῖς λεπτομερείαις, εἰς τὰς ἰδίας αὐτοῦ δυνάμεις, δὲν δύναται ἢ ν' ἀποκαλυφθῆ ἥτιον ἢ βράδιον διὰ τρόπου μᾶλλον ἢ ἥτιον ἀνεπίστου. Ὁ καλλιτέχνης οὗτος προφανῶς δὲν δύναται νὰ ἔχη σύστημα ἐργασίας διότι οὐδέποτε ἔλαβε μάθημα παρὰ διδασκάλου ὥστε νὰ δυνηθῆ νὰ ἐπωφεληθῆ τῆς πείρας αὐτοῦ διὰ νὰ ἔχη πλήρη γνώσιν τοῦ ἐπαγγέλματός του, ν' ἀκολουθῆ τοὺς συντεταγμένους κανόνας καὶ μεθόδους ἐν τῇ ἐκτελέσει καὶ αἴτινες θὰ τῷ εἶχον δείξει ἐπακριβῶς τοὺς τρόπους τῆς χρήσεως διὰ νὰ δύναται ν' ἀποτυπώῃ τὰς ἰδέας του καὶ ν' ἀποδίδῃ εὐχερῶς τὰ αἰσθηματά του. Δὲν δύναται οὗτος νὰ γνωρίσῃ τὸ μυστήριον τῆς τέχνης μεθοδικῶς ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ ἀποκαλυπτόμενον, τὴν χάριν δηλονότι ἐκείνην μεθ' ἧς θὰ ἠδύνατο ἀπὸ τὰ πρῶτα αὐτοῦ βήματα, νὰ ἐγγίσῃ καὶ τὰ πλέον δύσκολα τῆς τέχνης προβλήματα εἶναι ἠναγκασμένος τὸ πᾶν ν' ἀνακαλύπτῃ μόνος του, νὰ συντάσῃ καὶ συστηματοποιῆ κατὰ τὸ ἴδιον αὐτοῦ σύστημα, θέτων τὰς βάσεις τῆς τεχνικῆς, χωρὶς νὰ στηρίξῃ ταύτας ἐπὶ τῶν συντεθειμένων μεθόδων καὶ τρόπων.

Ἀναμφιβόλως διὰ τὸν καλλιτέχνην τούτον ἡ σπουδὴ ἐπιφέρει ἀπώλειαν χρόνου, διότι ἐνεργεῖ αὐτοβούλως στηριζόμενος πάντοτε ἐπὶ τῶν ἰδίων αὐτοῦ γνώσεων καὶ ἰδιοφυΐας, λαμβάνει θέσιν καθαρῶς προσωπικὴν

σχετικῶς πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν ἐν τῇ καλλιτεχνίᾳ, μὴ ἔχων βεβαίως ὡς κανόνα τὴν μέθοδον τοῦ σπουδασάντος, ὁ ὁποῖος γνωρίζει κατὰ βάθος τοὺς σκοπέλους τῆς τέχνης· δίδει ἐλευθερίαν ἐνεργείας ἐν τῇ μελέτῃ του, χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ κίνδυνος νὰ πέσῃ ποτὲ εἰς συμφωνίαν. Διὰ τοῦτο ἐν τῷ σχολείῳ τῆς τέχνης ἐπιβάλλεται εἰς τοὺς σπουδαστὰς πρόγραμμα σποδῶν πολὺ περιορισμένον, ἐν ᾧ ἕκαστος τούτων ὀφείλει νὰ συμμορφῶται μὲ αὐτὸ περιορίζον οὕτω βραδύτερον τὴν πρωτοβουλίαν τούτων, ὥστε νὰ τοὺς ὑποχρεώῃ νὰ ἐργάζονται ὑπὸ τοὺς κανόνας τῆς τέχνης μᾶλλον ἢ τῆς ἐμπνεύσεως αὐτῶν. Πρέπει νὰ ἔχη μεγάλην ἔμφυτον δύναμιν ἕνας καλλιτέχνης διὰ νὰ δύναται νὰ συντρίψῃ ὑπὸ τὰς ἀρχὰς αὐτοῦ πᾶν ὅτι τόσον ἐπιμελῶς ἐδιδάχθη καθ' ἣν ἐποχὴν ἦτο ἀκόμη νέος καὶ ἄπειρος διὰ νὰ ἔχη μέσα του μίαν ἰδέαν αὐτόβουλον μὴ ἐστερημένης καλλιτεχνικῆς ἀξίας.

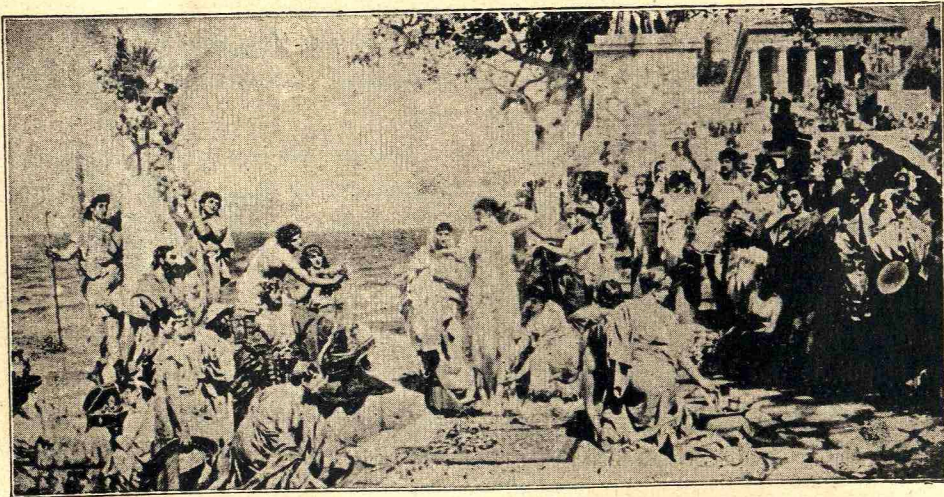
Τοιοῦτο παράδειγμα αὐτοδημιουργίας ἐν τῇ ζωγραφικῇ ἔχομεν τὸν Ἄρδουδον Στρέτον, ἄνδρα ἰσχυρᾶς θελήσεως, μὲ ἔμφυτον καλλιτεχνικὸν τάλαντον, ὥστε νὰ δυνηθῆ νὰ φθάσῃ εἰς περίβλεπτον θέσιν ἐν τῇ τέχνῃ, χωρὶς ποσῶς νὰ ἔσχῃ συστηματικὴν ἐν αὐτῇ ἐκπαίδευσιν. Μόνος του ἐχάραξε κατὰ τὰς ἐμπνεύσεις αὐτοῦ τὴν ὁδὸν τὴν ὁποίαν ἠκολούθησεν ἐν τῇ καλλιτεχνίᾳ. Ἐπὶ τριακονταετίαν ὀλόκληρον ἐπεδόθη μετὰ ζήλου εἰς τὸν κλάδον τῆς ζωγραφικῆς ἄνευ τῆς ἐλα-

χίστης καθοδηγήσεως, καταστάς οὕτω ἕνας πρωτότυπος καλλιτέχνης ἰδίᾳ ἐν τῇ ἐρευνῇ τῶν μυστηρίων τῆς φύσεως.

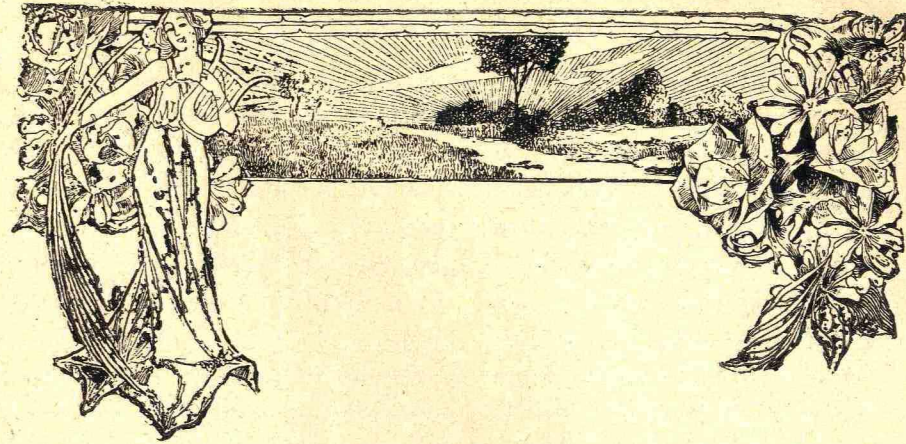
Ὁ Στρέιον ταχέως ἐξετιμήθη ὑπὸ τῶν συγχρόνων του ζωγράφων, ἀποτελέσας οὕτω μέλος ομάδος, ὁπαδῶν καὶ τούτων τῆς φύσεως, δοθείσης εὐτῷ τῆς εὐκαιρίας ὅπως τὰ ἔργα αὐτοῦ λάβουσιν τὴν ἐμπρέπουσαν ἐν τῇ καλλιτεχνίᾳ θέσιν. Ἠργάζετο σχεδὸν πάντοτε ἐν ὑπαίθρῳ, καταστάς σὺν τῷ χρόνῳ ἐμπειρότατος ἐν ταῖς λεπτομερείαις τῆς τέχνης, ὥστε νὰ δύναται εὐχερῶς ν' ἀντιλαμβάνεται τὴν φύσιν ὑπὸ πάσας αὐτῆς τὰς ὄψεις.

Αἱ εἰκόνες του ἔχουσιν ἕνα θέλημα μοναδικόν, κατὰ τι τὸ ζωντανόν, τὸ ἀποφασιστικόν, τὸ εἰλικρινές ἐν τῇ ἀπεικονίσει τῶν ἀντικειμένων τῆς φύσεως τὰ ὁποῖα ἀποδεικνύουσι καθαρῶς τὴν ἔκτακτον τοῦ καλλιτέχνου ἀντίληψιν ἐν τῇ ἐκλογῇ τῶν μεθόδων κατὰ τὴν ἔκφρασιν τῶν διὰ τοῦ χρωστικῆς ἀπεικονιζομένων φυσικῶν ἀντικειμένων. Ἄφ' οὗτου δὲ ἐγκατεστάθη εἰς Λονδίνον με-

γάλως ἠσθάνθη τὴν ἐπίδρασιν τῶν διαπρεπόντων κατὰ τὴν γλαφυρότητα τοῦ ὕφους ἐν τῇ ζωγραφικῇ καὶ ὑπὸ τὴν ἐπίρροισιν τούτων κατέστη γνώστης τῶν ἐμφύτων ἐκείνων ιδιοτήτων, τὰς ὁποίας ἕως τότε δὲν εἶχε ζητήσει ν' ἀποκαλύψῃ. Εἶχε μάθει διὰ τρόπον ἀρκετὰ πρωτοτύπου νὰ εὑρίσκῃ τὰς λεπτότητας καὶ τῶν ἰδεῶν τὴν ἔκφρασιν, αἵτινες ἠΰξανον τὴν καλαισθησίαν καὶ τὸ θέλημα ἐν τῷ ἔργῳ του χωρὶς ποσῶς νὰ μειώσῃ τὴν δυνάμιν του. Κατέβαλλε μεγάλην προσοχὴν εἰς τὸ νὰ συγκρίνῃ τὰς λεπτομερείας τοῦ σχεδιαγράμματός του, νὰ συνθέτῃ, καὶ ἠννόησε καλλίτερον τὴν ἀξίαν εὐφυοῦς ἐμπνεύσεως εἰς τὴν ἀντιγραφὴν τῶν ἀντικειμένων τῆς φύσεως. Προσέθηκεν ἐν τῇ τέχνῃ ἕνα τρόπον, λεπτολογίας, λίαν μεμετρημένης, διὰ ν' ἀποδίδῃ τὴν ζωτικότητα τὴν πλέον ἐκφραστικὴν εἰς τὰ ὑλ' αὐτοῦ ἀπεικονιζόμενα ἀντικείμενα, προκαλῶν οὕτω τὸ αἰσθητικὸν ἐνδιαφέρον, τὸ θέλημα δηλονότι ὅπερ ἐν αὐτῇ ἀρμόζει.

Η ΦΡΥΝΗ ΕΝ ΕΛΕΥΣΙΝΙ

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΟΣ

ΔΕΝ ΕΙΝΕ πολὺς καιρὸς ὅπου ἡ μουσικὴ ἤρχισε νὰ μελετᾶται ὡς θεραπευτικὸν μέσον καὶ νὰ ἐφαρμόζηται μάλιστα ὡς τοιοῦτον εἰς τὰ φρενικά νοσήματα.

Τ' ἀποτελέσματα ὅμως ἡμφισβητήθησαν καὶ ἀμφισβητοῦνται ἀκόμη παρά τινων ψυχοφρενολόγων ἰσχυριζομένων, ὅτι ἐὰν ὠρισμένοι τινες τόνοι μουσικοὶ ἐπιδράσῃ θεραπευτικῶς ἐπὶ τινος νοσήματος, ἕτεροι τόνοι βαθύτεροι ἢ ὑψηλότεροι—ἀναλόγως τῆς ἐντάσεως αὐτῶν—προκαλοῦσιν ὑπεραιμίας ἐγκεφαλικὰς ἢ ὑπερδιεγέρσεις νευρικὰς, κάκιστα συνδιαζόμενοι μὲ τὴν πρόοδον τῆς θεραπείας.

Αἱ παρατηρήσεις αὗται αἱ ὁποῖαι ἔχουσι καὶ τὰς ἀντιρρήσεις των, εἶνε ζήτημα μακρῶν καὶ ποικίλων πειραματισμῶν, τῶν ὁποίων τὰ θετικὰ καὶ ἐξηκριθωμένα συμπεράσματα θὰ βραδύνουν πολὺ νὰ προκύψουν καὶ μάλιστα νὰ συστηματοποιηθοῦν εἰς θεραπευτικὸν σύστημα διὰ τὰ ψυχοφρενικά νοσήματα· ἡ δυσκολία αὕτη προέρχεται καὶ ἐκ τῆς ποικιλίας τῶν διαταρακτικῶν ἐκδηλώσεων ὡς καὶ τῶν παθολογικῶν συνεπειῶν, τὰς ὁποίας παρουσιάζουν τὰ νο-

σήματα ταῦτα, αἱ ὁποῖαι πάλιν ἔχουσι σπουδαιότητα τὴν ἐξάρτησιν ἐκ τῆς ιδιοσυγκρασίας τοῦ πάσχοντος, ἐκ τῆς διαίτης αὐτοῦ, ἐκ τῆς ψυχικῆς καὶ πνευματικῆς αὐτοῦ ἀναπτύξεως, ἐκ τῆς κληρονομικότητος καὶ ἐκ πολλῶν ἄλλων αἰτιῶν ποικιλοτρόπως περιπλεκομένων, ὅπως παρουσιάσουν καὶ ἐπιτείνουν τὰ παθολογικά φαινόμενα.

Ἐν γενικῷ συμπεράσματι ἡ μουσικὴ ἐπὶ τῆς θεραπευτικῆς καὶ τῶν ψυχοφρενικῶν νοσημάτων οὐδεμίαν δύναται νὰ παράσχῃ πεποίησιν θετικῆς καὶ εὐεργητικῆς ἐπιδράσεως.

Ἐκεῖνο ὅμως τὸ ὁποῖον ἀναμφισβητήτως θὰ εἶχε ὡς ἀκολούθημα εὐεργητικὴν ἐπὶ τῆς ψυχῆς ἐπίδρασιν, θὰ ἦτο ἡ μουσικὴ ἐφαρμοζομένη ὡς ἐξυγιαντικὸν καὶ τακτοποιητικὸν μέσον εἰς τὰς ἐγκληματικὰς φύσεις.

Δὲν ἔτυχε νὰ γνωρίζω ἐὰν τὸ θέμα τοῦτο συνεζητήθη ἀπὸ τοὺς ἐγκληματολόγους συστηματικῶς καὶ ἐὰν οὗτοι προσέβησαν εἰς σχετικὸς πειραματισμούς. Εἶμαι ὅμως βέβαιος ὅτι ἐὰν ἡ ἐπὶ τῶν ψυχοπαθειῶν ἐφαρμογὴ τῆς μουσικοθεραπείας παρουσιάζει 50 τοῖς % ἀποτυπειῶν, τὰς ὁποίας παρουσιάζουν τὰ νο-

έξυγνίαισιν καὶ τακτοποιήσιν τῶν ἐπιρρεπῶν εἰς τὸ ἐγκλημα ψυχῶν, ὄχι μόνον οὐδεμίαν ἐπιβλαβὴ ἐπιρροὴν θὰ ἐξήσκει, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας θὰ ἐπαρουσίαζεν εὐεργετικώτατα ἀποτελέσματα ὑπὸ ἀναλογίαν 100 τοῖς %.

Φυσικῶς δὲν πρόκειται τόσον περὶ τῶν ἐγκλειστῶν εἰς τὰς εἰρκτὰς ἐγκληματιῶν, τῶν ὁποίων ἢ πρὸς τὸ ἐγκλημα ροπή ἀπέκτησεν ἐν τῇ ψυχῇ των σταθερότητα καὶ τρόπον τινα ἰδίαν ἀντίληψιν καὶ ἰδίαν συνείδησιν. Πρόκειται ὅμως περὶ τῶν ἐφήβων, τῶν ὁποίων ἢ ψυχικὴ διάπλασις παρουσιάζει ἀκόμη τῆς νεανικῆς ἡλικίας τὴν ἀστάθειαν, ὅσον καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὅτι εἶνε ἐπιρρεπὴς πρὸς τὸ κακόν.

Μολονότι τὸ ζήτημα τοῦτο εἶνε μακροτάτης μελέτης, οὐχ ἦττον καὶ εὐθύς ἐκ πρώτης ὄψεως παρουσιάζει τόσον ἐμφανῆ τὴν πρακτικότητά αὐτοῦ, ὥστε εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο νὰ ἐλαμβάνετο ὑπ' ὄψιν ἢ παρατήρησις μου αὕτη καὶ νὰ ἐτίθετο εἰς ἐφαρμογὴν, τοῦλάχιστον ἐν τῷ Ἐφηβείῳ.

Αἱ φιλάνθρωποι κυρίαί, αἱ ὁποῖαι μετὰ τὴν στωργίαν μεριμνῶσι περὶ τῆς συντη-

ρήσεως καὶ βελτιώσεως τῆς καταστάσεως τῶν φυλακισμένων νέων, θὰ ἐπέτελουν μεγάλην εὐεργεσίαν εἰς τὴν κοινωνίαν καὶ εἰδικῶς εἰς τοὺς νέους τούτους ἐὰν ἐμερίμνων διὰ τὴν εἰσαγωγὴν μουσικῶν ὀργάνων ἐν τῷ Ἐφηβείῳ καὶ τὴν συστηματικὴν διδασκαλίαν τῆς μουσικῆς.

Θὰ ἦτο ἀληθῶς πολὺ περίεργον, ἀλλὰ καὶ ἀρκετὰ ἐξυγιαντικὸν ψυχικῶς ἐὰν μετὰ τινα χρόνον κατορθοῦτο νὰ συστηματοποιηθῇ μία καλὴ μπάνα εἰς τὰς φυλακὰς ταύτας, ἢ ὅποια εἰς μίαν ὠρισμένην τῆς ἡμέρας ὥραν, ἢ τῆς ἐβδομάδος ἡμέραν ν' ἀνέκρουε διάφορα μουσικὰ τεμάχια, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦττον ἀβρῶς ψυχολογημένα καὶ συμβάλλοντα εἰς τὴν διαπλάτυνσιν καὶ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ αἰσθήματος. Τὸ μέτρον τοῦτο θὰ εἶχε καὶ λίαν πρακτικὸν ἀποτέλεσμα ὅτι οἱ ἔφηβοι ἐξερχόμενοι ἐκ τῶν φυλακῶν θὰ ἦσαν κάτοχοι μιᾶς ἐπὶ πλεονεύθενος παιδείσεως ἐπαρκοῦς διὰ νὰ παράσχῃ κατὰ τὸν κοινωνικὸν βίον των καὶ πρακτικὸν βιοποριστικὸν ἐπάγγελμα.

ΠΟΛ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

ΤΗΣ ΕΡΗΜΟΚΚΛΗΣΙΑΣ ΟΙ ΑΓΙΟΙ

Τὸ ὀρημικὸ ἐκκλησίου τῆς Παληοπαναγῆς εἶχε τελειώσει σχεδόν. Ὁ ἀρχιτεχνίτης τοῦ ναοῦ, ὁ Μήτσος, εἶχε τραβίξει καὶ τὴν τελευταίαν καλλωπιστικὴν πινελιάν του—καὶ εἶχεν ἰδιαίτερον ἐντελῶς Μητσικὴν τέχνην ὁ τρομερὸς Μήτσος—εἶχεν κληδώσει τὸν ναὸν καὶ παραδώσει τὸ κλειδί εἰς τὸν κ. Μπὸν τὸν ταγματάρχην τοῦ χωριοῦ, ἐπισείοντα διαρκῶς στρατιωτικὸν μουσίον καὶ ράβδον δζώδη ἐκ ξύλου ἀγριοελαίας.

Ἐτοιμος ὁ ναός, μικρός, κάτασπρος σὰν κομματάκι κιμωλίας ἀπάνω στὸ βουνό, μὲ καὶ πουργιὰ ποῦ σὰν κουρασμένα γέροντα ἀπάνω του, πεποικιλμένος ἀπὸ μέσα μὲ τῆς τρομερῆς τοῦ Μήτσου πινελῆς, πινελῆς ποῦ θέλαν νὰ παραστήσουν γιρλάντες καὶ Μαιάνδρους καὶ λουλούδια ποῦ ρωτοῦσες ἄνθη εἶναι αὐτὰ ἢ τεντζερέδες ;...

Ἄς εἶναι.

Ὁ Μπὸς ὁ συνταγματάρχης ἀπόστρατος εἰς τὸ χωριό, πρῶτος ἐν πρῶτοις καὶ σοφὸς ἐν σοφοῖς. Δικὴ του ἰδέα ἦτο ἢ ἀνοικοδόμησις τοῦ ναοῦ, διὰ τὴν ὁποίαν ἐκόμπαζεν, σὰν νὰ κατόρθωσε νὰ ἀναβῇ στὸν Ἄρην.

Ἐνα πρᾶγμα μόνον τὸν ἐστενοχῶρει κατ'ὅσον ἦτο ἢ ἔλλειψις εἰκόνων ἀπὸ τοῦ ναοῦ καὶ τὸ ὁποῖον ἐνέβαλλεν αὐτὸς εἰς βαθυτάτας σκέψεις, ὅτε κάποιος τεχνίτης ἐκ τῆς πλησιέστερας μεγαλουπόλεως ἐζήτησε 300 δραχμὰς «γὰ εὐρωπαϊκὸ Χριστὸ καὶ ἁγίους» καὶ 200 γὰ «κοινούς».

Ἐρᾶνος γενόμενος εἰς τὸ χωριὸν μόλις ἐπέφερε τὸ θεοσεβὲς ποσὸν τῶν 37 δραχμῶν καὶ 60 λεπτῶν.

Εἶχε λοιπὸν ἢ δὲν εἶχε δίκαιον ὁ κ. Μπὸς νὰ εἶναι στενοχωρημένος ;

*

Μείνας μεταξισταστέος εἰς τὰ Λατινικά, ἐπέστρεψα, τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, καλοκαῖρι, εἰς τὴν πατρίδα, κομίζων εἰς τὴν μητέρα μου ψευδῆς ἐνδεικτικόν, φέρον ἐφοριακὴν σφραγίδα, ἐπιμελῶς γυρισμένη ὥστε νὰ μὴ φαίνονται τὰ γράμματα καὶ ἀξιόζηλον βαθμὸν 8 καὶ κλάσμα.

Ἀφοῦ ἐνεπλήσθη χαρᾶς τὸ σπύρι ἐκ τοῦ ἀπολυτηρίου, τὸ ἐπῆγα καὶ εἰς τὸν νουνό μου. Τὸ μουσὶ ἐσείσθη ἀπειλητικῶς, καὶ στρογγυλὰ ματογύλλα ἐκαβαλίκευσαν πατριωτικὴν ρίνα, καὶ τὸ ἐνδεικτικὸν ἀνεγνώσθη.

— Μπάμ! Μπούμ! Μπάμ! Μπούμ!
ἌΟλα ἐκρότησαν γύρω του σὰν τρομάξαντα.
— Μπαάβο. Ἐλένη δῶσε ἔξη καρούδια εἰς τὸν ἀναδεχτόν!

Ἐνόμισα ὅτι ἠλευθερώθηκα καὶ ἔτρεξα νὰ φύγω. Δὲν εἶχα προφθάσει νὰ βγῶ εἰς τὴν ἀγλήν καὶ νέα ἀγριοφωνάρα μ' ἐσταμάτησεν.

— Ἐλα δῶ σὺ βρέ! Βρέ εἶπα.

Ἐγύρισα.

— Σὺ ξέρεις καὶ ζωγραφίζεις.

Δὲν ἐτόλμησα νὰ πῶ οὔτε ὄχι οὔτε ναί. Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ἐζωγράφιζα κάθε καλοκαῖρι στὸ χωριό μου. Εἶχα μὲν μανία μεγάλη στὴ ζωγραφικὴ ἢ ὅποια εὐτυχῶς—ἄς τὸ τονίζω τὸ εὐτυχῶς—μου ἔμεινε μανία.

Δύο κλήσεις μεγάλες εἶχα ὅταν ἤμουνα μικρός. Πρὸς τὴ ζωγραφικὴν καὶ τὴν... κτη-

νοτροφίαν. Τώρα ζωγράφος δὲν μπορῶ νὰ γείνω, κινητοτρόφος ἐλπίζω ἀκόμη. Κατὰ τὸ παρὸν ἱκανοποιῶ τὴν συνείδησίν μου, μὲ τὸ νὰ κυνηγῶ ἓνα δικηγορικὸν δίπλωμα, διὰ τὸ συντάσσω μίαν ἡμέρα τὴ μύνησιν τοῦ Βασίλη Κατσάμπα κατὰ Μήτρον, Κόλλια κλπ.

Ἄς εἶνε ! Τί ἐλέγαμε ;

Ἄς ἐξωγραφίξω λίγο καὶ προτιμοῦσα τῆς πατρίδος μου τὰ φρούρια καὶ κατὰ καλομυξὲς καὶ δένδρα, γὰρ νὰ ζωγραφίζω.

— Ἐκεῖ ποῦ πᾶς καὶ ζωγραφίζεις «μάντρες καὶ κούτσουρα» ἐβρουχῆθη μιλίχως ὁ ρουνός μου, δὲν ζωγραφίζεις τίς εἰκόνες τῆς ἐκκλησιᾶς ;

— Μὰ μπορῶ !

— Σιωπή ! Θὰ σοῦ πῶρω μπορῶ καὶ λάδι.....

*

Νὰ σᾶς πῶ τὴν ἀλήθεια ἐχάρηκα πολὺ ἐνδομύχως γὰρ αὐτό. Τὸ θεώρησα γὰρ μεγάλη γὰρ μέγαρε τιμὴ. Νὰ προσκυνῆ ὅλη ἡ πόλις εἰκόνες ποῦ τῆς ἐφρασσα ἐγώ, εἶναι σὰν νὰ προσκυνῆ ἐμένα. Νὰ κ' ἐγὼ ποῦ κατὰ ἀξίω ἐδῶ πέρα, ἐπὶ τέλους ! ἀρχίζω νὰ γίνωμαι σοβαρὸν καὶ ἀφέλιμον ὑποκείμενον.

Χωριστὰ δὲ καὶ ἡ θεία χάρις...

Ταῖς ἐξωγραφίαις καὶ τῆς ἐπιήγα. Ζωγραφίζων ὅμως δὲν ἠκολούθησα τὴν πεπατημένην τῆς ἐκκλησιαστικῆς καλλιτεχνίας ὁδὸν. Ἡθέλησα νὰ φανῶ νεωτεριστὴς ἐγώ, Ἕλληνας ζωγράφος καὶ ἀγιογράφος σωστός, μὲ ἑλληνικούς, ψυχικῶς ἑλληνικοὺς ἁγίους. Ἡθέλησα νὰ κάμω κατὰ μέγα καὶ ἐθνικὸν ἐνώων τὰς δύο μεγάλας ἑλληνικὰς θρησκείας, τὴν ἀρχαίαν θρησκείαν καὶ τὸν Χριστιανισμόν, καὶ μίαν, ἢ ὅποια νὰ ἔχη μέσα εἰς τὴν ψυχὴν καὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ τὴν δύναμιν καὶ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος τὴν αἴγλην τὴν παρωραίαν καὶ τὴν αἰσθητικὴν.

Κ' ἐξωγραφίαις ὡς Χριστὸν τὸν Δία, ὡς Παρθένον τὴν Ἀθηναῖαν, κ' ἕκαμα τὸν Ἀπόλλωνα ἅγιον Γεώργιον, καὶ ἅγιον Δημή-

τριον τὸν Ἄρην. Καὶ σεϊόμενος καὶ λιγυζόμενος τοὺς πῆγα εἰς τὸν ρονό μου.

Πάλιν τὰ γυαλιὰ ἐκαβαλίκευσαν τὴ μύτην μου. Ἄσκυψε ἐπὶ τῶν ἁγίων μου.

— Τί ἀλλόκοτοι ἄγιοι εἶνε αὐτοί ; δὲν τοὺς γνωρίζω !

Ἡθέλησα νὰ τοῦ τοὺς ἐξηγήσω.

— Ξέρεις ρουνέ ! Αὐτοὺς εἶναι ὁ Χριστὸς καὶ ὁ Ζεὺς συγχρότως. Ἐκεῖνη εἶνε ἡ Παναγία καὶ ἡ Ἀθηναῖα. Ἐσκέφθηκα, ὅτι ἀφοῦ εἴμεθα Ἕλληνες πρέπει νὰ ἔχουμε δικούς μας ἁγίους καθαρώς ἑλληνικούς. Ἔτσι θὰ ἐξυψωθῆ ἡ θρησκεία καὶ θὰ λαμπικαρισθῆ τῶν εἰσεβῶν Χριστιανῶν ἢ ψυχῆ, ἀνερχομένη εἰς τὸ θεῖον τῆς ἑλληνικῆς τέχνης πνεῦμα.....

Ἐπερὶ ῥητορικὸν κατήφορον ἀκράτητον, ὅταν ἓνας πόνος στὴ πλάτη μου μὲ ἔκαμε νὰ συνέλθω καὶ μὲ κραυγὴ μὲ ξύπνησε.

— Μασσῶνε ! Τσακίσου ἀπὸ δῶ !

— Μασσωνία μοῦ σπουδαζες στὴν Ἀθήνα ἔ ;

Καὶ ἡ μαγκούρα πάλιν ἠγέρεθη ἐναντίον μου...

Πῶς ἔφυγα ἀπὸ ἐκεῖ νὰ σᾶς πῶ τὴν ἀλήθεια δὲν γνωρίζω. Τὸ μόνον ποῦ γνωρίζω εἶναι, πῶς ἅμα θυμοῦμαι τὴν ἱστορία αὐτῆ, ἀκόμη μὲ πονάει ἡ πλάτη μου...

*

Καὶ αἱ εἰκόνες θὰ μὲ ἐρωτήσετε ;

Τῆς ἐπιδιόρθωσε ἐπὶ τὸ χριστιανικώτερον ὁ ρουνός μου, βυθίσας τὸ πινέλον εἰς τὰ πρόσωπα τῶν ἁγίων, βυζαντινικώτατα, εἰς μαύρη κατὰμαυρη μπογιάν.

Ἔτσι τὴν προσκυνάει καὶ τὴν λατρεύει ὁ κόσμος ἐκεῖ πέρα. Κ' ὅταν κανένας ξένος ἐρωτήσῃ :

— Τί μονιζοῦρες εἶναι κεῖνες ποῦ ἔχουν οἱ ἅγιοι στὰ μοῦτρα τους.

Θὰ λάβῃ τὴν ἀπάντησιν :

— Κάποιος ἀντίχριστος θέλησε νὰ μᾶς μασκαρέψῃ τὴ θρησκεία, ὁ παληάνθρωπος...

ΣΤΑΜ ΣΤΑΜΑΤΙΟΥ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΟΙΗΣΙΝ

Ο ΣΥΜΒΟΛΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΛΑΟΥ

ΠΟΙΗΤΗΣ γεννᾶται... Διὰ νὰ γράψῃ οὐχὶ ἀπλῶς στίχους ἀλλ' ἐν ἀληθῆς ποίημα πλῶν ἔχει ἀνάγκην, ἀλλ' ἰδίᾳ ἐμφύτου ἐμπνεύσεως.

Τοῦτο εἶνε τοῖς πᾶσι γνωστὸν προκειμένου περὶ λογίων, τὸ αὐτὸ ὅμως δύναται νὰ παρατηρηθῆ καὶ ἐπὶ τῶν κεινῶς ἠδομένων ἀσμάτων, καίτοι τὰ πλεῖστα τούτων εἶνε ἐξαμβλώματα, διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον ὅτι οἱ συνθέσαντες τοὺς στίχους τῶν δὲν ἐγεννήθησαν ποιηταί.

Πολλοὶ σιχοπλόκοι, μὰ πάμπολλοὶ δυστυχῶς, κατορθώνουσι νὰ δίδωσι κάποιον ρυθμὸν εἰς τὰς ἰδέας τῶν, καὶ ἐπειδὴ καὶ ὁ λαὸς ἔχει ἰδέας ο' δὲν τὸ παράδοξον ἂν καθ' ἐκάστην εὐρίσκει τοὺς εἰσηγητὰς ὅπως ἐμμέτρως ἐρμηνεύσωσιν αὐτάς.

Ἄλλ' ἐν τοῖς σπλάγχθοις τοῦ λαοῦ δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ μὴ γεννηθῆ ἀληθῆς ποιητῆς, ὁ ποιητῆς ὁ ἀνώνημος, ὅστις δὲν ἔχει ἀνάγκην νὰ εἶνε γυμνασιάρχης ἢ νὰ ἔχη μελετήσῃ τὴν ξένην ἐλαφρὰν φιλολογίαν διὰ νὰ συνθέσῃ ὠραίους στίχους.

Ἀνεξαρτήτως τοῦ ἀτημελήτου ἢ μὴ τῆς γλώσσης, ἀνεξαρτήτως τοῦ ποιῶν τῶν σιχορρογυμένων θεμάτων, ἔχομεν νὰ δεῖξωμεν πολλοὺς ποιητὰς τοῦ λαοῦ δυναμένους εὐθαρσῶς ν' ἀμιλληθῶσι πρὸς πολλοὺς γνωστὸς τοῦ κύκλου τῶν λογίων.

Ρίψατε εἰς τὴν δημόδη ἡμῶν ποίησιν οὐχὶ

τὸ ἀπρόσεκτον ἐκεῖνο βλέμμα ὅπερ, ὀδηγεῖ ἢ ἐπιπολαιότης καὶ ἐπιστέφει ἢ λήθη, καὶ θανάσιμα τὴν χάριν, τὴν λεπιότητα καὶ τὸν συμβολισμόν τῶν ἀσμάτων τοῦ λαοῦ.

Τὸν συμβολισμόν, ναί ! Δὲν εἶνε ἐπινοήματα τοῦ γραφείου μόνον ἢ διὰ ζωηρῶν καὶ βαθυτάτων εἰκόνων ἐκδήλωσις ἱψηλῶν θεμάτων, δὲν εἶνε ἀπόκτημά τινων λογίων μόνον ὁ συμβολισμὸς τῶν ἰδεῶν, ὁ ἀληθῆς συμβολισμὸς, ὁ μὴ δίδων γελοῖως ἔννοιαν εἰς τὰ χρώματα καὶ ὁ μὴ ἀναγινώσκων ἐν αὐτοῖς γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου ! !

Πολλάκις εἶχον ἀκούσει τὸ κατωτέρω ἀριστοῦργημα τοῦ ἀγνώστου ποιητοῦ. Καὶ ὅμως μόλις τώρα, μετὰ σύντονον προσοχὴν, ἐρρίφθην εἰς σκέψεις καὶ ὑπὸ τὴν χαριτωμένην εἰκόνα του, εἶδον τὸν πόνον τοῦ ἀπατηθέντος τρυφεροῦ ἐραστοῦ, καὶ τοῦ προδοθέντος ἀφοσιωμένου συζύγου ὑπὸ τῆς ἀστάτου γυναικὸς ἣτις ἐφάνη ἄπιστος ἀκριβῶς διότι τὴν ἠγάπησαν πολὺ.

Ἐντυφῆσατε εἰς τὰ θέλητρα τῆς θείας ποιήσεως, ἢν ἀποπνέουσι τὰ στέγνα ὀλοκλήρου λαοῦ ἐν τοῖς ἀκολούθοις παθητικώτατοις στίχοις :

Εἶχα πουλάκι στὸ κλουβὶ καὶ τὸ εἶχα ἡμερωμένο
Τὸ τὰίζα ὄλο ζάχαρι, τὸ πότιζα ὄλο μόσχο
Μ' ἀπ' τὸ μόσχο τὸν πολὺ κ' ἀπὸ τῆς μυρωδιάς του
Μοῦ σκανδαλίστη τὸ πουλί καὶ μοῦ ἔφυγε τ' ἀηδὼν,
[τὸ γλυκαηδονάκι μου.]

ΑΘΗΝΑΙ

ΤΑΚΗΣ ΚΑΝΔΗΛΩΡΟΣ

ΠΟΙΗΣΙΣ ΚΑΙ ΜΟΥΣΙΚΗ

ΣΗΜΕΡΟΝ ὅτε τόσῳ μεγάλῃν σπουδαιότητα ἔλαβεν ἡ ποίησις ἐν τῇ μουσικῇ, ὁπότῃ αὐτῇ διερμηνεύεται πολὺ διαφοροτρόπως καὶ ψυχολογικώτερον ἢ ἐν τῷ παρελθόντι, ἐκρίνομεν εὐλογον νὰ γράψωμεν ὀλίγα τινα ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου.

Καὶ ἐν ἀρχῇ : τί εἶναι λέξις ; Λέξις εἶναι σύμβολον πρὸς καθορισμὸν συγκεκριμένου τινος πράγματος ἢ ἀφηρημένης τινος ιδέας. Φυσικῶς, οἱ συγκεκριμένοι τύποι εἰσὶ πολὺ ἀρχαιότεροι τῶν ἀφηρημένων ιδεῶν. Εὐρίσκομεν τὴν ἀρχὴν αὐτῶν ἐν τῇ ἀπομιμήσει φαινομένων τινῶν τῆς φύσεως, τοιαύτας δὲ ὀνοματοποιητικὰς λέξεις ἔχει οὐκ ὀλίγας ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα καθὼς καὶ πολλαὶ ἄλλαι γλῶσσαι τοῦ κόσμου. Ἄλλ' ὥσπερ ἐπετεύχθη ἡ διὰ τῆς γλώσσης ἔκφρασις καὶ παραγωγή τοιούτων λέξεων οὐχὶ ὀλιγώτερον ἐπετεύχθη καὶ ἡ ἐρμηνεύσις τῶν διὰ τῆς μουσικῆς, ἀφοῦ ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος ἐγένετο κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἐπιτυχῶς ἢ διὰ τῆς φωνῆς ἢ τῶν ὀργάνων ἀπομίμησις τῶν φαινομένων αὐτῶν. Ἄλλὰ καὶ πολλὰ ἐπιφωνήματα χαρᾶς, φόβου, ὀργῆς ἢ πόθου εὐρίσκομεν στενῶς συνδεδεμένα μετὰ τῆς μουσικῆς ἥς, ἢ οὐδόλως ἀπέχουσιν ἢ ἐλάχιστα διαφέρουσιν. Ἐξ ὅλων τούτων ἀνάγεται ὅτι κοινὴ εἶναι ἡ καταγωγή τῆς λέξεως καὶ τῆς μουσικῆς ἥτις δὲν εἶναι ἄλλο τι ἢ γλῶσσα ὡς πᾶσα ἄλλη, μετὰ τὴν διαφορὰν ὅτι δὲν ἔχομεν ἀνάγκην νὰ σπουδάσωμεν προηγουμένως τὴν γραμματικὴν τῆς καὶ τὰς λέξεις τῆς ἵνα τὴν ἐννοήσωμεν.

Τούτου δοθέντος ἀναγνωρίζεται εὐκόλως ὅτι ὁ ἐπιτυχῆς συνδυασμὸς τῶν δύο τούτων γλωσσῶν, τῆς ποιήσεως δηλαδὴ καὶ τῆς μουσικῆς θὰ παρῆγε τὸ τέλειον, πρὸς ὃ τείνουσιν ἅπασαι αἱ προσπάθειαι τῆς νεω-

τέρας σχολῆς, τῆς προγραμματικῆς, ἥτις παρὰ τοῦ Μπερλῶζ θεσπισθεῖσα καὶ τελειοποιηθεῖσα εἰς τὸ ἔπακρον παρὰ τοῦ Βάγνερ τείνει ὁσημέραι νὰ φθάσῃ εἰς ὑψιστον σημείον διὰ τοῦ Ριχάρδου Στράουζ, ὅστις ἔγνω νὰ συνεχίσῃ καὶ τελειοποιήσῃ ἐπιτυχῶς τὸ ἔργον τοῦ μεγάλου διδασκάλου τοῦ Bayreuth.

Ἡ δυσκολία ἔγκειται ἐν τῷ ἐπιτυχεῖ τούτῳ συνδυασμῷ, ὅστις ἀπαιτεῖ μεγάλῃν ψυχολογίαν τῆς ποιήσεως καὶ ἀκριβῆ ἀπόδοσιν τῶν φράσεων. Διότι ἐὰν ὁ μουσικὸς δὲν εἶναι ταυτοχρόνως καὶ ποιητὴς ὡς ὁ Βάγνερ, ὁ ὁποῖος, καθὼς αὐτὸς οὕτως λέγει, εἰς ἐκάστην ποιητικὴν φράσιν ἦν ἔγραφεν, ἐφαντάζετο καὶ τὴν ἀντίστοιχον μουσικὴν τοιαύτην, ἡ δημιουργηθῆσομένη μουσικὴ θέλει εἶσθαι ὑποκειμενικὴ· διότι ὁ συνθέτης δὲν δύναται νὰ ἐργασθῇ ἐλευθέρως τὴν φαντασίαν του, ἀλλ' εἶναι στενῶς συνδεδεμένος τῇ μουσικῇ διερμηνεύσει τοῦ ἀνα χείρας κειμένου· δύναται νὰ ἀπατηθῇ ἐπὶ τοῦ χαρακτήρου τοῦ συνόλου, νὰ ψυχολογήσῃ ἀνεπαρκῶς κύρια τινα σημεῖα τῆς ποιήσεως, ἢ νὰ ἔλθῃ εἰς ἄλλα, τόσῳ εἰς ἀντίθεσιν μετὰ τὴν μουσικῆς ἐκφράσεως καὶ ἐννοίας τῶν λέξεων, ὥστε νὰ καταστῇ γελοῖος, ἐὰν ἐπιτρέπηται ἡ φράσις. Ἄνεκτώτερον θὰ ἦτο τὸ νὰ συγκαλύπτεται φράσις τις μουσικῆς διὰ τῆς ἐκφράσεως τῶν λέξεων, ὡς τοῦτο συνέβαινε εἰς τὰ λογαυδικὰ (recitatifs) τῶν παλαιῶν μελοδραμάτων εἰς τὰ ὁποῖα τὸ μουσικὸν ἐνδιαφέρον ἦτο μηδαμινόν, ἐκαλύπτετο ὅμως διὰ τῆς δραματικῆς ἐκφράσεως τοῦ κειμένου καὶ διὰ τῆς ἐπακολουθήσεως ὠραίων μουσικῶν μερῶν. Τὸ νέον μελόδραμα ἀπαγορεύει τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἀπαγγελίας, παραδεχόμενον τὸ συνο-

δευόμενον λογαυδικόν, καθ' ὃ ἡ φωνὴ ὁμιλεῖ μᾶλλον ἢ ἄδει, ἀφίνουσα ἐν τούτοις εἰς τὴν ὀρχήστραν τὴν συγκράτησιν τοῦ μουσικοῦ ἐνδιαφέροντος, ὡς συμβαίνει παρὰ Βάγνερ.

Τὸ ἔργον τῆς ὀρχήστρας δύναται νὰ ἦναι ποικίλλον. Ἐὰν ἡ ἀνάπτυξις τοῦ θέματος εὐρίσκεται ἐν τῷ ἄσματι ἢ ὀρχήστρα περιορίζεται εἰς τὴν ἑναρμόνισιν, ἐνισχύουσα ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τὴν μουσικὴν ἐνέργειαν· δύναται ἐπίσης νὰ λάβῃ ζωηρὸν μέρος εἰς αὐτὴν μετέχουσα εἰς τὸ ἄσμα καὶ τέλος νὰ περιγράψῃ αὐτὴ τὴν ἔννοιαν τοῦ κειμένου. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ σπουδαίότης τῆς ποιήσεως μένει ἐν ἡσσονι μοίρᾳ μὴ ἐπεμβαίνουσα ἢ εἰς ὀρισμένας στιγμὰς ἀμφιταλαντεύσεως τῆς μουσικῆς ἐρμηνείας. Εἰς τοὺς μεγάλους τύπους τῆς φωνητικῆς μουσικῆς, (τὰ μελοδράματα δηλαδὴ) καὶ τὸ ἐκκλησιαστικὸν μελόδραμα (oratorio) συμβαίνει πολλάκις ἡ ὀρχήστρα νὰ ἐξακολουθῇ τὴν περαιτέρω ἀνάπτυξιν οὐχὶ ἐν ἀρμονίᾳ μετὰ τῆς ἐννοίας τῶν λέξεων, ἀλλὰ περιγράφουσα ἕτερά τινα αἰσθήματα ἢ γεγονότα, ὡς τοῦτο συμβαίνει εἰς τοὺς maitre chantair τοῦ Βάγνερ, ἐν τῇ πρώτῃ σκηνῇ τῶν ὁ-

ποιῶν (ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ) κατὰ τὸν ἱερὸν ψαλμὸν τὰ πρῶτα ὄργανα τῆς ὀρχήστρας ἐκφράζουσι διὰ βωβῶν λέξεων τὸ ἐρωτικὸν αἰσθημα τοῦ Βάλτερ καὶ τῆς Εὔας. Παρεμφερές τι εὐρίσκομεν ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἰταλικῇ σχολῇ, εἰς τὴν δευτέραν πρᾶξιν τῆς «Τόσκας» τοῦ Puccini.

Περαιόντες δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ἐὰν ἡ φωνητικὴ μουσικὴ εἶναι τὸ ὑψιστον σημεῖον τῆς θείας γλώσσης τοῦ Ἀπόλλωνος, δυνάμεθα ἐν τούτοις νὰ ἐπαναλάβωμεν ὅτι καὶ ὁ Riemann λέγει : «ἡ φωνητικὴ μουσικὴ δὲν εἶναι μουσικὴ ἀπλῶς, ἀλλὰ συνδυασμὸς μᾶλλον τῆς μουσικῆς μετὰ τῆς ποιήσεως, ἐν τῷ μελοδράματι ἐξιχθεῖσα εἰς ὑψιστον σημεῖον διὰ τῆς συμμετοχῆς τῆς μιμικῆς. Τὴν παράστασιν τοῦ πραγματικοῦ γεγονότος ἐπιτυγχάνει τελείως ἡ μίμησις· διὰ τῶν λέξεων ἐκφράζουσι τὰ δρῶντα πρὸς ὅσα τὰς σκέψεις τῶν καὶ τοὺς πόθους τῶν, ἐνῶ ἡ μουσικὴ συμπληροῖ τὰ τυχόν ἐλλείποντα. Ἄλλ' ὄχι μόνον οἱ ἄνθρωποι ὁμιλοῦσιν ἐν τῇ θεῖᾳ αὐτῆς γλώσσῃ, ἀλλὰ καὶ ἡ φύσις ἀπευθύνεται ἀμέσως πρὸς ἡμᾶς διὰ τῆς φωνῆς τῆς ὀρχήστρας».

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΚΛΑΒΟΣ

ΜΕΓΑΛΑΙ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑΙ

ΡΑΦΑΗΛ ΠΑΡΙΖΙΝΗΣ

Ὁ μέγας Γερμανὸς μουσικοδιδάσκαλος Σούμαν παρουσιάζων ἐν ἀρχῇ τοῦ κριτικοῦ του σταδίου τὸν ἐπίσης μέγαν συνάδελφόν του Σοπέν, ἔγραφε :

« Ἀποκαλυφθῆτε, κύριοι, μία προσωπικότης ! »

Τὸ αὐτὸ ἠδύνατο κάλλιστα νὰ εἶπῃ τις προκειμένου νὰ παρουσιάσῃ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν κοινὸν τὸν Ἰταλὸν Ραφαὴλ Παριζίνην.

Τὸ ὄνομα τοῦ Ρ. Παριζίνης εἶναι τελείως ἄγνωστον, ἂν οὐχὶ εἰς ὄλους, εἰς τὸ πλεῖστον τῶν Ἑλλήνων.

Καὶ ὅμως ὁ Παριζίνης εἶναι ἐκεῖνος, ὅστις ἐσημείωσεν ἕνα τῶν κυριωτέρων σταθμῶν τῆς μουσικῆς ἐξελίξεως ἐν Ἑλλάδι.

Ἄν ὁ Παριζίνης δὲν ἐπεσκέπτετο τὴν Ἑλλάδα, εἶναι ἀμφίβολον ἂν ἡ μουσικὴ θὰ ἐσημείωνε τὰς ἀλματικές τῶ ὄντι προόδους, τὰς ὁποίας ἐν ὀλίγιστῳ σχετικῶς χρονικῷ διαστήματι ἐπετέλεσεν ἐν αὐτῇ.

Διὰ τοῦτο ἡ ἐποχὴ τῆς ἀφίξεως τοῦ Παριζίνην ἐν Ἀθήναις, πρέπει νὰ σημειωθῇ εἰς τὴν σελίδα τοῦ διαμορφωτικοῦ καὶ ἐκπολιτιστικοῦ σταδίου τῆς ἱστορίας τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος.

✱

Ὁ Παριζίνης ἐγεννήθη τῷ 1810 ἐν Βολωνίᾳ, τὸ μέγα θέατρον τῆς ὁποίας διηύθυνεν ὁ πατὴρ του. Περατώσας τὰς σπουδὰς του ἐν τῷ Ὁδείο τῆς πόλεως αὐτῆς, μετήρχειτο τὸ ἐπάγγελμα τοῦ μουσικοδιδασκάλου.

ὑπὸ εὐγενῶν αἰσθημάτων καὶ ἀγάπης πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἐμπνεόμενος, κατέλιπε τὴν πατρίδα του καὶ μετέβη εἰς Κέρκυραν τὸ 1840 ἔνθα ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν τοῦ θεάτρου

λαμβάνων συγχρόνως ἀνώτερα μαθήματα μουσικῆς παρὰ τοῦ Ἑλλήνου μουσικοφιλοσόφου Ν. Μανιζάρου.

Μετὰ πάροδον δύο ἐτῶν ἐπεσκέφθη τὰς Ἀθήνας, ἀντιληφθεὶς δὲ τὴν νηπιώδη μουσικὴν κατάστασιν εἰς τὴν ὁποίαν διετέλει ἡ πρώτη πόλις τοῦ νεοσυστάτου Ἑλληνικοῦ Βασιλείου, καὶ διαβλέπων ὅτι διὰ καταλλήλου προσπαθείας ἠδύνατο νὰ καλλιεργηθῇ ὁ μουσικὸς σπόρος, τὸν ὁποῖον ἔρριψαν τὰ πρὸ αὐτοῦ ἐπισκεφθέντα τὰς Ἀθήνας Ἰταλικά μελοδράματα καὶ οἱ πρὸ αὐτοῦ διδάξαντες ἐν αὐταῖς τὴν μουσικὴν, ἐγκατεστάθη ὀριστικῶς ἐν Ἀθήναις ἐπιδοθεὶς εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς μουσικῆς.

Πρῶτον μέλημα τοῦ Παριζίνην ἦτο ἡ ἵδρυσις μουσικῆς σχολῆς ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐδιδάσκοντο τὸ κλειδοκύμβαλον, ἡ βάρβιτος καὶ τὸ ἴσσμα. Ἐδνυχῶς χάρις εἰς τὰς ὑπερανθρώπους προσπαθείας αὐτοῦ καὶ τὰς ἐνεργείας μερικῶν φιλομούσων, ἐνεργήσαν πολλοὶ ὡς μαθηταὶ ἐν αὐτῇ, δὲν παρήλθε δὲ πολὺς χρόνος, ὅποτε ἐπετεύχθη καὶ ὁ καταρτισμὸς χορωδίας, ἀποτελουμένης ἐξ ἀρκετῶν προσώπων.

Ὁ καταρτισμὸς χορωδίας πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἄξιον πολλοῦ λόγου γεγονός, καθόσον ἀπὸ τῆς μεταφορᾶς τῆς πρωτενούσης τῆς Ἑλλάδος ἐκ Ναυπλίου εἰς Ἀθήνας, μετὰ τῆς ἀνωτέρας ἐποχῆς (1843) οὐδεμία σχεδὸν πρόοδος παρατηρήθη ἐν αὐταῖς.

Ὁ πλῆθυσμὸς τῶν Ἀθηναίων μετ' ὅλας τὰς ἐγκαταστάσεις ξένων ἐκ τε τοῦ ἐλευθέρου καὶ μὴ Βασιλείου προερχομένων, μόλις ἤβησε κατὰ 4 χιλ., ἦτοι μόλις ἀνήρχειτο εἰς

Θ. Πάλλης

ΟΙ ΡΑΒΒΙΝΟΙ ΤΗΣ ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ

14 χιλ. κατοίκους. Τὸ περισσότερον κατοικήμενον μέρος τῆς πόλεως, τὸ καὶ ἀριστοκρατικώτερον, ἦτο ἡ Πλάκα. Πρὸς τὸ βόρειον μέρος ἡ πόλις ἐτελείωνε ἀποτόως εἰς τὴν θέσιν ἔνθα σήμερον ὑψοῦται τὸ Δημοτικὸν θέατρον, ὅπερ τότε ἐκαλεῖτο «Κανόνια», διότι ἐκεῖ ἦτο ὁ στρατῶν τοῦ πυροβολικοῦ. Ἡ πλατεία τῆς Ὁμονομίας ἦτο ἔρημος χώρος. Ἡ ὁδὸς Σταδίου, ἡ ὠραιότερα αὐτῆ ὁδὸς τῆς σημερινῆς πόλεως, ἦτο ἀδιάβατος, καθόσον εἰς τὸ μέσον αὐτῆς ἔκειτο φάραγξ, ἣτις διέσχίζε αὐτὴν κατὰ κῆκος δύο καὶ ἀλλοχοῦ τριῶν μέτρων, καὶ ἡ ὁποία ἤρχιζε ἀπὸ τῆς θέσεως ἔνθα σήμερον κείται ἡ πλατεία τῆς Ὁμονομίας καὶ ἀπέληγε σχεδὸν εἰς τὸ ἔτερον ἄκρον τῆς ὁδοῦ πρὸς τὴν πλατείαν τοῦ Συντάγματος.

Λαμβανομένων λοιπὸν ὄλων τούτων ὑπ' ὄψιν, ὁ καταρτισμὸς χορωδίας ἦτο μέγα ἄλμα πρὸς τὴν πρόοδον. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς αὐτῆς

δύναται τις νὰ εἶπῃ ὅτι ἡ μουσικὴ ἤρχισεν ἐκλαϊκευομένη, ὅτι οἱ Ἕλληνες ἐπανέλαβον ἐπισήμως πλέον τὰς μετὰ τῆς μούσης Μελπομένης σχέσεις των.

Ἄλλ' ὁ Παριζίνης δὲν ἠρκέσθη μόνον εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς μουσικῆς, ἀλλὰ καὶ συνθέσεις ἐπὶ Ἑλληνικῶν ὑποθέσεων συνέγραψεν. Ὁ βασιλεὺς μάλιστα Ὁθων εἰς ἐνδειξὴν ἀναγνωρίσεως τῶν πρὸς τὸ ἔθνος ὑληθειῶν του, ἐδώρησεν εἰς αὐτὸν περὶ τὰς ἀρχὰς Δεκεμβρίου 1844 χρυσοῦν διακτύλιον μὲ πολύτιμον μονόλιθον ἀδάμαντα, πρὸς τούτοις δὲ συνεχίρη αὐτὸν θερμοτάτα διὰ τὸν Β. Ὑμνον, τὸν ὁποῖον συνέθεσεν, καὶ ὅστις παρὰ τοῦ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν Γραμματέως καθιερώθη ὡς ὁ τῆς Ἑλλάδος Β. Ὑμνος (ὁ ὕμνος τοῦ Παριζίνην δὲν εἶναι ὁ σήμερον Β. Ὑμνος, ὅστις εἶναι ὁ ὕμνος τῆς οἰκογενείας τῶν Δανῶν Βασιλέων). Ἐξ αὐτοῦ ὀρμηθεῖσαι αἱ ἐφημερίδες ἐπήνεσαν

τὸν Παριζίνην διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς συνθέσεώς του, εἰς τὴν ὁποίαν κατώρθωσε ν' ἀποδώσῃ «Ἑλληνικὴν μεγαλοπρέπειαν» καὶ «ἁρμονίαν ἀπαραδειγμάτιστον».

Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος, ἦτοι τῷ 1844, ἡ μουσικὴ εἰσῆχθη καὶ εἰς τὸ Πολυτεχνεῖον, τοῦ Παριζίνην, ἀναλαβόντος τὴν διδασκαλίαν αὐτῆς. Ἐπίσης κατὰ Ἰανουάριον τοῦ 1845 ὁ Παριζίνης διωρίσθη καθηγητὴς τῆς μουσικῆς ἐν τῇ Φιλεκαπαιδευτικῇ ἐταιρίᾳ.

Ἀλλὰ τὸ ἔργον τοῦ Παριζίνην δὲν σταματᾷ ἕως ἐδῶ. Προϊόντος τοῦ χρόνου ἐπέτυχε καὶ τὸν καταρτισμὸν ὀρχήστρας, ἣς, ὡς καὶ ἡ δὴ αὐτοῦ καταρτισθεῖσα χορωδία, συνεπλήρουν πολλάκις τὴν ὀρχήστραν ἢ τὸν χορὸν τῶν διαφόρων Ἰταλικῶν μελοδραματικῶν θιάσων, οἵτινες ἐπισκέπτοντο τὰς Ἀθήνας. Ὁμοίως τὴν χορωδίαν του ὁ Παριζίνης μετεχειρίζετο ἀργότερον εἰς τὴν Δυτικὴν ἐκκλησίαν, ὡς καὶ διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ᾠμάτων τῆς «Ἐθνοφυλακῆς», τῶν ὁποίων πλεῖστα εἶχε συνθέσει αὐτὸς ὁ ἴδιος.

Ὁ Παριζίνην ἐξηκολούθησεν ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν διδάσκων ἀφ' ἰλοκροδέστατα τὴν μουσικὴν. Ἡ βασιλεῖα τοῦ Ὀθωνος κατελύθη, ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος ἀνελάμβανε τὰ ἡνία τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου, τόσα καὶ τόσα ἐν τῷ μεταξὺ συνέβησαν, καὶ ὅμως ὁ Παριζίνης ἐξηκολούθει τὸ μέγα αὐτοῦ ἔργον.

Μετὰ παρέλευσιν εἰκοσπενταετίας ἀπὸ τῆς εἰς Ἀθήνας ἀφίξεώς του, ὁ Παριζίνην προέβη εἰς τὴν σύστασιν «Φιλαρμονικῆς Ἐταιρίας» εἰς τὴν ὁποίαν ἔδωκε τὸ ὄνομα «Ἐδύτηρη» καὶ ἦτις ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἀπετέλει τὸ μόνον μουσικὸν ἴδρυμα ἐν Ἑλλάδι, πολλῶν ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτῆς διακριθέντων εἰς τὸ ἀργότερον συσταθῆν Ὁδεῖον.

Ὁ Παριζίνης, ὡς καὶ ἀνωτέρω ἐγράφη, συνέθεσε πλεῖστα μουσικὰ τεμάχια, ἐκ τῶν ὁποίων ἀναφέρομεν τὴν «Ποιμενικὴν ᾠδὴν», συνθεθεῖσαν κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἐν Ἑλλάδι ἀφίξεώς του, πλεῖστα ᾠσματα τῆς «Ἐ-

θνοφυλακῆς» κλπ.

Τὴν πρώτην θέσιν μεταξὺ τῶν συνθέσεων τοῦ Παριζίνην κατέχει τὸ «Ἀρκάδιον» ὅπερ ἐβραβεύθη διὰ χρυσοῦ μεταλλίου κατὰ τὸν ἐν Παρισίοις ἐν ἔτει 1879 γενόμενον μουσικὸν διαγωνισμόν, καὶ τὸ ὁποῖον ἐπαίχθη καὶ κατὰ τὴν εἰς Βενετίαν εἴσοδον τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Αὔστριας ὑπὸ τῆς στρατιωτικῆς μουσικῆς.

Τὸ «Ἀρκάδιον» ὁ Παριζίνης ἐνεπνεύσθη ἐκ τῆς περιφήμου ἀνατινάξεως τῆς ἐν Κρήτῃ μονῆς Ἀρκάδιον, ἣτις κατέχει μίαν τῶν ἐνδοξατέρων καὶ λαμπροτέρων σελίδων τῆς ἱστορίας τῆς Κρητικῆς γυμνασιακῆς.

Ἡ ὅλη σύνθεσις διαιρεῖται εἰς ἑπτὰ μέρη, ἐκ τῶν ὁποίων ἐν μὲν τῷ πρώτῳ περιγράφεται ἡ μονὴ τοῦ Ἀρκαδίου, ἐν τῷ δευτέρῳ ἡ «Θάλασσα», τὸ τρίτον μέρος ἀποτελεῖ γλυκυστήρι εἰς μελωδίαν καὶ ὑπέρροχος εἰς ἁρμονίαν «βαρκαρόλλα», τὸ τέταρτον «Μᾶρος τῶν ἐθελοντῶν», τὸ πέμπτον περιγράφει «συνωμοσίαν» τὸ ἕκτον τὴν κατὰ τῆς Μονῆς ἐπίθεσιν τῶν Τούρκων καὶ τὸ ἕβδομον τὴν ἀνατίναξιν τῆς ἐνδόξου μονῆς.

Ἐκτὸς τῶν μουσικῶν τεμαχίων τὰ ὁποῖα συνέθεσεν ὁ Παριζίνης, συνέγραψε καὶ μικρὸν δοκίμιον τῆς θεωρίας τῆς μουσικῆς, τὸ ὁποῖον κατὰ πολλὰ ἑλλειπές, εἶναι καὶ τὸ πρῶτον ὅπερ ἐγράφη εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν.

Εἰς τὸ μόλις ἐνδεκασέλιδον δοκίμιόν του ὁ Παριζίνης πραγματεύεται περὶ «φθογγῶν καὶ τῆς διαφόρου ἀξίας αὐτῶν» περὶ «ρυθμῶν» περὶ «γνωμῶν» καὶ περὶ «τόνων καὶ ἡμιτονίων» καὶ περὶ «μουσικῶν κοσμημάτων».

Ὁ Παριζίνης ἀπέθανε τὴν 8ην Νοεμβρίου 1875 προσβληθεὶς ὑπὸ δξείας μηνυγίτιδος. Ἡ κηδεία αὐτοῦ ἐγένετο δημοσίᾳ δαπάνῃ, τιμῆς ἕνεκεν, μεγαλοπρεπεστάτη, ὅπως ἤρμοζεν εἰς ἄνθρωπον τοσοῦτον ἐργασθέντα ὑπὲρ τῆς προόδου τῆς Ἑλλάδος, τὴν ὁποίαν ὡς δευτέραν αὐτοῦ πατρίδα ἠγάπησεν.

ΘΕΟΔ. Ν ΣΥΝΔΑΙΝΟΣ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΛΕΪΦΑΝΩΝ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

ΕΝ ΤΟΙΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΙΣ ΑΣΜΑΣΙΝ

Εἰς ἐποχὴν, καθ' ἣν πάντες οἱ λαοὶ ἐξεδήλωσαν καὶ ἐκδηλοῦσιν ὀσημέραι περίεργον ἔθνοτροπίαν καὶ ἐπίμονον προσπάθειαν τὴν διατήρησιν τοῦ ἐθνικοῦ αὐτῶν χαρακτῆρος, ἕκαστος δὲ ἔθνος στρεφόμενον πρὸς ἑαυτό, πρὸς τὰ ἀρχαῖα ἦθη καὶ ἔθιμα, πρὸς τὰς παραδόσεις του ζητεῖ ὡς ὁ Ἄνταϊος ν' ἀνακτήσῃ ἀφ' ἑαυτοῦ δυνάμεις καὶ νὰ προσδώσῃ τὴν σφραγίδα τῆς ἰδίας αὐτοῦ ψυχῆς εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τῆς τέχνης, εἰς τὴν ποίησιν, εἰς τὴν μουσικὴν, εἰς τὴν ζωγραφικὴν, εἰς ὅλα τὰ πνευματικὰ αὐτοῦ προϊόντα, ἀκόμη καὶ εἰς αὐτὴν τὴν βιομηχανίαν, μόνον ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες στερούμεθα ἐθνικῆς μουσικῆς, στερούμεθα ἐθνικοῦ μέλους. Καὶ ταῦτα ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν δημώδη ἡμῶν ποίησιν, ἣτις δὲν διέσωσε μόνον μέχρι τῶν αἰώνων καὶ ἀθάνατον τύπον τοῦ καλοῦ, οἷον ἀντελήφθη καὶ συνέλαβε μόνον τὸ ἀρχαῖον ἐλληνικὸν πνεῦμα, ἀλλὰ καὶ τὰ συντρίμματα, τὰ παρηλλαγμένα λείψανα, τὰ ναυάγια διὰ μέσου τῶν αἰώνων τῆς μουσικῆς τῶν προγόνων μας, ἦν μάτην ἀγωνίζονται νὰ ἐπανεύρωσιν ἐκτὸς αὐτῶν οἱ Εὐρωπαῖοι. Ἀφ' οὗ ἀνεγνωρίσθη παρ' ὅλων τῶν σοφῶν τῆς Εὐρώπης τὸ κάλλος καὶ ἡ ἀξία τῶν ἀθανάτων ἡμῶν δημοτικῶν ᾠμάτων, ἀφ' οὗ παρὰ πάντων ἀνεκηρύχθη ἡ σπουδαιότης καὶ ἡ ἀξία αὐτῶν ὑπὸ φιλολογικὴν ἔποψιν, ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου ν' ἀναγνωρισθῇ τὸ τοιοῦτο καὶ ὑπὸ μουσικὴν. Μεταξὺ τῶν στίχων καὶ τοῦ ρυθμοῦ, μεταξὺ τῆς ᾠδῆς καὶ τοῦ μέλους δὲν εἶνε δυνατὸν ἢ νὰ ὑπάρχῃ ἐν τοῖς δημοτικοῖς ἡμῶν ᾠμασι ἢ αὐτῇ ἀναλογία, οἷα ὑπῆρχε καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ποιήσει, ἣς ταῦτα εἶνε καθαρὰ συνέχεια. Αἱ ὑμνωδίαί, τὰ

ᾠσματα, οἱ διθύραμβοι δὲν ἐστοιχοῦντο μόνον παρὰ τῶν ἀρχαίων ποιητῶν, ἀλλὰ καὶ ἐμελοποιούντο καὶ ἐψάλλοντο παρ' αὐτῶν, καὶ ψαλλόμενα ἐχρωματίζοντο ἀναλόγως ἐν τῇ ἀπαγγελίᾳ, οὕτως ὥστε ἡ μουσικὴ νὰ συνοδεύῃ καὶ συμπληροῖ τὴν ποίησιν. Ὁ Ἀνακρέων ἐμελοποιεῖ καὶ ἐψάλλε συγχρόνως τὰ ποιήματα αὐτοῦ. Οἱ ποιηταὶ Ἀλκμάν καὶ Σπτησίχορος ἦσαν οἱ κορυφαῖοι τῶν χορῶν εἰς τὰς ὑμνωδίας καὶ τὰς διθύραμβους. Ἡ μεγάλη λυρική καὶ περιπαθὴς ποιήτρια τῆς ἀρχαιότητος, ἡ Σαπφὼ τῆς Λέσβου, ἔπραττε τὸ αὐτὸ ἐν τῷ χορηγεῖν της. Διατὶ νὰ μὴ παραδεχθῶμεν ὅτι καὶ οἱ ἀνώνυμοι ποιηταὶ τῶν δημοτικῶν ἡμῶν ᾠμάτων, οἱ διασώσαντες μέχρις ἡμῶν τὸ κάλλος τῆς ἀρχαίας ποιήσεως, δὲν ἔπραξαν τὸ αὐτὸ καὶ ἐν τῇ μελοποιήσει των. Ἡ μουσικὴ κλίμαξ, τὸ μέλος, παραδιδόμενον ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, διεσώζετο μὲν ἀναλλοίωτον κατὰ τὴν οὐσίαν ἀλλ' ἀνεπιστημόνως καὶ παρεφθαρμένον τὴν μορφήν. Παρελαμβάνετο δὲ παρὰ τῶν ἀνωνύμων ποιητῶν τῶν δημοτικῶν ᾠμάτων, οἵτινες ἐνέδυσον δι' αὐτοῦ τοὺς στίχους των. Ὁ ρυθμὸς ἦτο γνωστὸς ὡς ἀρχαία παράδοσις εἰς τὰ ὦτα αὐτῶν, ἐδίδον δὲ δι' αὐτοῦ τὸν ᾠδικὸν χαρακτῆρα καὶ τὸν μουσικὸν χρωματισμὸν εἰς τὰ ἔργα αὐτῶν, τὰ ὁποῖα διέσωσε μέχρι τῶν χρόνων ἡμῶν ἡ μνήμη τοῦ λαοῦ. Τὸν παρεφθαρμένον τοῦτον ρυθμὸν, τὸ ἀνεπιστήμον, τὸ ἀπλαστον αὐτό, ἀλλ' ἀθάνατον καὶ θεῖον μέλος τῆς δημώδους ἡμῶν ποιήσεως, ἀνέλαβεν ἐν τινι μέτρῳ ὁ κ. Ἀραμῆς νὰ διαπλάσῃ καὶ ἐπιστημονικεύσῃ, καταδεικνύον αὐτὸ οὐχὶ μόνον ὡς λείψανον τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς μουσικῆς, ἀλλὰ καὶ ὡς βάσιν ἐπὶ τῆς

ὁποίας δέον νὰ στηριχθῇ ἐθνικὴ τοιαύτη. Εἰς τὸ ἔργον δὲ τοῦτο ὁ κ. Ἄραμις ἀφιερῶθη μετ' ἀφοσιώσεως καὶ ἱερᾶς αὐταπαρνήσεως, ἀκολουθῶν τὰς παραδόσεις τῆς οἰκογενείας του καὶ μέχρι τοῦδε δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι κατάρθωσε μεγάλα, ἐπιτυγῶν νὰ προσελκύσῃ τὴν προσοχὴν τῆς μουσικῆς Εὐρώπης. Ὡς εὐρήθη εἰς ξένος, ὁ Φωριέλ, ἔστις κατέδειξε πρῶτος τὴν ἀξίαν τῆς δημ. ἡμῶν ποιήσεων, ἔπρεπε ν' ἀντηγήσωσιν εἰς τὴν ξένην τὰ ἐθνικὰ ἡμῶν ἄσματα καὶ νὰ χειροκροτηθῶσιν ὑπὸ τοῦ ἀριστοκρατικοῦ κοινοῦ τῆς Ἀγγλικῆς πρωτευούσης, ἵνα κατανοήσωμεν καὶ ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες ποῖον θησαυρὸν ἔχομεν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τί ἀφίνομεν ἀνεχμετάλλευτον. Κἄλλιον ἐν τούτοις ἀργὰ παρὰ ποτέ. Πρὸς τὴν ἀποκατάστασιν καὶ τὸ μεγαλεῖον ἐνός ἔθνους δὲν ἐργάζονται μόνον οἱ ἀρχηγοὶ καὶ οἱ πολιτικοὶ του, ἀλλὰ καὶ οἱ φιλόλογοι καὶ οἱ ποιηταὶ του, ὡς καὶ οἱ μουσικοὶ αὐτοῦ καὶ πάντες ἐν γένει ἐκεῖνοι, οἵτινες ὡς προορισμὸν τοῦ βίου των θέτουσι νὰ προσθέσωσιν ἓνα λίθον, ἔστω καὶ μικρὸν, εἰς τὸ ἐθνικὸν οἰκοδόμημα. Πόσον δὲ συντελῆ εἰς τοῦτο καὶ ἡ ἐθνικὴ μουσικὴ θεωροῦμεν περιττὸν νὰ καταδείξωμεν, ἀφ' οὗ εἰς ὅλους εἶνε γνωστὸν ὅτι μέρος τῆς ἐλευθερίας ὀφείλομεν καὶ εἰς τὰ δημοτικὰ ἡμῶν ἄσματα, τὰ ὅποια ἔφαλλον τὰ κατορθώματα τῶν ἐνδόξων ἡμῶν πολεμιστῶν, καὶ ἐξῆπτον τὸ αἶσθημα καὶ τὸ μῖσος πρὸς τοὺς τυράννους.

Ἄλλ' εἰς Ἄραμις δὲν ἀρκεῖ. Χρειάζονται ν' ἀφιερῶθῃ πολλοὶ εἰς τὴν ἔρταυτήν ἵνα δημιουργηθῇ τὸ μέγα ἐθνικὸν μουσικὸν οἰκοδόμημα τοῦ μέλλοντος. Εἴμεθα δὲ πεπεισμένοι ὅτι εὐθὺς ὡς εὐρεθῶσιν οἱ τοιοῦτοὶ ὄτρυροὶ ἐργάται ὡς ἐκ τῶν ἀσμάτων τῶν τροβαδούρων ἀνεπήδησεν ἡ σημερινὴ εὐρωπαϊκὴ μουσικὴ, οὕτω καὶ ἐκ τῶν ἐν τοῖς δημοτικοῖς ἡμῶν ἄσμασιν εὐρισκομένων λει-

ψάνων τοῦ ἀρχαίου μέλους θέλει προέλθῃ ἡμέραν τινα ἡ ἐθνικὴ μουσικὴ τοῦ νεωτέρου ἑλληνικοῦ ἔθνους.

ΑΝΤ. ΣΠΗΛΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΜΙΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΜΕΝΔΕΛΣΟΝ

Κατωτέρω δημοσιεύομεν ἐπιστολὴν τοῦ μουσουργοῦ Μένδελσον δι' ἧς οὗτος μᾶς ἀποκαλύπτει λίαν εὐφραδῶς τὸ σέβας τὸ ὁποῖον ἔτρεφε διὰ τὴν τέχνην του. Τὸ περιεχόμενον τῆς ἐπιστολῆς ταύτης χρήζει ἰδιαιτέρας προσοχῆς.

«Λαμβάνω πάντοτε ὑπὸ σοβαρὰν ἔποψιν πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν μουσικὴν, καὶ δὲν ἐννοῶ ποτὲ νὰ συνθέσω καὶ τι ἂν δὲν κατέχομαι κηριολεκτικῶς ὑπὸ τοῦ αἰσθήματος ὅπερ ἔδει νὰ ἀποδοθῇ δι' αὐτοῦ. Ἐὰν ἔπραττον κατ' ἄλλον τρόπον θὰ ἦτο τὸ ἴδιον ὡς νὰ ἐψευδόμην, διότι οἱ φθόγγοι ἔχουσι τοιαύτην ὀρισμένην ἔκφρασιν ὅπως καὶ αἱ λέξεις καὶ μάλιστα κάποιαν ἔννοιαν σαφεστέραν. Τίποτε δὲν ἔχει μεγαλειτέραν ἀξίαν ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον προέρχεται ἐν πάσῃ ἐλικρινείᾳ ἀπὸ τὸ βάθος τῆς ψυχῆς μας.

Οἱ αἰσθητικοὶ καὶ οἱ σοφοὶ εἰς μάτην προσπαθοῦσι νὰ μᾶς ἀποδείξωσι δι' ἐξωτερικῶν σημείων ὅτι τὸ δεῖνα πρᾶγμα εἶναι καλλίτερον ἐκεῖνου, καίτοι μᾶς λέγουσι τὸ διατὶ σημειοῦντες ἀκριβῶς τὴν ἐποχὴν, τὸν ρυθμὸν καὶ ἀνατρέχοντες κατ' ἀναλογίαν εἰς τὰς ταξινομήσεις ὅπως τὰς ἐφαντάσθησαν. Ἐγὼ ὅμως δὲν γνωρίζω παρὰ ἓνα κριτήριον, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον προηγουμένως ὑπέδειξα καὶ τὸ ὁποῖον ἀνάγεται εἰς τὴν ἀρχιτεκτονικὴν, τὴν ζωγραφικὴν καὶ τὴν μουσικὴν. Ἐὰν καὶ τι τὸ ὁποῖον ἠσθάνθη ἡ ψυχὴ δὲν εἶναι ἡ βᾶσις τοῦ ἔργου, τὸ ἔργον τοῦτο δὲν ἔχει τοιαύτην ἀξίαν ὥστε νὰ εἰσδύσῃ καὶ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀκροατοῦ».

ΟΙ ΠΡΩΤΕΡΓΑΤΑΙ ΤΟΥ ΓΑΛΛΙΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

M. MAURICE DE FERAUDY

Ἔστι χαρᾶς ἐκχειλίζουσα, ἀστράπτουσα καὶ ζωογονοῦσα πέριξ αὐτοῦ, μία φωνὴ γάλλικος, ἓνα λεκτικὸν ἰδιάζον, μία δύναμις ἀθλητοῦ, ἐν ἐνὶ λόγῳ ἀληθῆς δύναμις τῆς φύσεως ἀκατάβλητος εἰς τὴν ἐξηγηρέτησιν τοῦ πλέον λεπτοῦ καὶ αἰσθητοῦ πνεύματος. Ἴδου μὲ δυο λέξεις ἢ εἰκὼν τοῦ ἑτέρου τῆς Γαλλικῆς Κωμωδίας M. de Feraudy.

Melle GAERIELLE ROBINNE

Ἐπισημειωμένη ὑπὸ ἀκαταμάχητον κλίσεως πρὸς τὴν τέχνην, ἀνήλθεν ἀθορυβῶς ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ Γαλλικοῦ θεάτρου καταλαβοῦσα ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὴν πρώτην ἐν αὐτῇ θέσιν. Εἰς τὴν ἐπιφανῆ καλλιτέχνην εἰς ἣν τὸ μέλλον προσιωνίζεται λαμπρότερον, φαίνεται ὅτι ἡ φύσις ἰδιαιτέρως δαπανᾷ ἀφειδῶς παρέχουσα αὐτῇ πλὴν τῶν ἐξαιρητικῶν ἐκείνων ιδιοτήτων τοῦ πνεύματος καὶ τῆς καρδίας, τὸ θέλγητρον ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον τοσοῦτον θαμβώνει ἢ ἔκτακτος αὐτῆς καλλονῆ.

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Ο Ριχάρδος Στράους επεράτωσεν ἤδη δύο πράξεις ἐκ τοῦ κωμικοῦ μελοδράματός του «Στέλλα», οὔτινος ἡ υπόθεσις ἔχει ληφθῆ ἔκ τινος ἔργου τοῦ Β. Οδγγὼ παρὰ τοῦ "Οφμανσταλλ. Τὸ μερολόγιον θὰ εἶναι ἔτοιμον εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους.

Ἄπὸ τῶρα ἤδη εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ πρώτη παράστασις τοῦ ἔργου τούτου θὰ λάβῃ χώραν εἰς τὴν Ὀπερα Κωμικ τοῦ Βερολίνου.

Ο διάσημος τενόρος Καρούζο περιοδεύει τῶρα ἀπὸ τὴν Γερμανίαν. ἤρχισεν εἰς τὸ θέατρον τῆς Φρανκφούρτης ἔνθα κατήγαγεν μέγαν θρίαμβον εἰς τὴν «Τόσκαν» τοῦ Πουτίνη. Οἱ διάφοροι κριτικοὶ ἐκφράζονται ὅτι ἡ φωνὴ του ὅπως καὶ πρὶν εἶναι ἰσχυροτάτη καὶ εὐστροφος. Ἡ ἐγχείρησις τὴν ὁποίαν τελευταίως ὑπέστη ὁ μέγας δέξυφωνος εἰς τὸν λίουγγα δὲν παρεβλάψε ποσῶς τὰς φωνητικὰς χορδὰς του.

Πῆς τὸ ἐν Βρυξέλλαις θέατρον de la Monnaie ἐδόθη ἐσχάτως ἡ 754 παράστασις τοῦ μελοδράματος Φίονσι τοῦ μουσουργου Γκουρνά. Ἐκ τούτου ἐξάγεται ὅτι καίτοι τὸ κοινόν, ὡς γνωστόν, τρέφει ἰδιαιτέραν συμπάθειαν πρὸς τὰ ἔργα τοῦ Βάγνερ, ἐν τούτοις ὁ Φίονσι δὲν ἔχασε ποσῶς ἀπὸ τὴν ἐκτίμησιν τοῦ κοινού, καὶ μάλιστα κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη παρετηρήθη αὐξήσις σημαντικὴ τῶν παραστάσεων.

Πῆς τὴν Ὀπερα τῆς Βιέννης κατὰ τὰς δοκιμὰς τοῦ μελοδράματος «Maitres chanteurs» ἠκατέπεσεν στήλη ἡ συγκρατοῦσα

ὀλόκληρον τὸν σκηνηκὸν διάκοσμον καὶ ἐτραυματίσεν τὸν διευθυντὴν Βαϊνγκάρντεν εἰς τὸν πόδα σοβαρῶς ὅστις παρίστατο μετὰ τοῦ ἀοιδοῦ Shemedes. Ὁ τελευταῖος πλὴν τοῦ τραύματος τὸν ὁποῖον ὑπέστη κατὰ τὴν στιγμήν τῆς πτώσεως, δὲν ἔπαθε ἀπαλύτως τίποτε.

Εν Βιέννῃ ἰδρῦθη ἐσχάτως Ὁδεῖον τὸ ὁποῖον ἔχει σκοπὸν νὰ τελειοποιῇ μαθητὰς προχωρημένους ἀπὸ ὅλους τοὺς κλάδους τῆς μουσικῆς τέχνης. Ἐκτὸς τῶν ἄλλων μαθημάτων εἰσήγαγε καὶ τὸ μάθημα τοῦ ἔφρου (cours du style) διὰ τοὺς κλειδοκνυμβαλιστὰς καὶ διὰ τὸ ὁποῖον ὀλόκληρος ἡ πρώτη ἐξαμηνία θὰ ἀφιερωθῆ ἀποκλειστικῶς εἰς ἔργα τῶν Μοζάρ καὶ Μπάχ. Εἰς τὴν μελοδραματικὴν Σχολὴν θὰ διδάσκονται καὶ παριστάνονται τὰ ἀριστουργήματα τῆς λυρικῆς τέχνης διαφόρων ἔθνων.

Μία νέα ὀπερέττα «Didi» τοῦ συνθέτου τοῦ ὄνειρῶδους βάλς Ὁσκὰρ Στράους ἐπαίχθη τὸν παρελθόντα μῆνα ἐν Βιέννῃ χωρὶς πολὺ μεγάλην ἐπιτυχίαν. Ἡ πρώτη πράξις ἐκρίθη ἡ καλλιτέρα. Τὸ κείμενον εἶναι τοῦ Βίκτωρος Λειὸν ελλημμένον ἀπὸ τὴν Μαρκησίαν τοῦ Βικτ. Σαρδοῦ.

Τέλος μετὰ ἡμῶν αἰῶνα ἡ Ἀμερικὴ ἡ ὁποία μετεχειρίζετο διαπασῶν πολὺ ὑψηλὸν ἀπεφάσισε νὰ δεχθῆ τὸ διαπασῶν normal τῶν 870 δονήσεων κατὰ δευτερόλεπτον, ὁ ἀριθμὸς τῶν ὁποίων ἀντιστοιχεῖ μὲ τὸ la normal ὅπως τὸ εἰσήγαγεν ἐν Παρισίους ἡ Ἀκαδημία τῶν ἐπιστημῶν ἐν ἔτει 1858, καὶ

τὸ ὁποῖον κατὰ τὸ ἔτος 1859 ἐπεβλήθη παρὰ τῆς Κυβερνήσεως εἰς ὅλα τὰ θέατρα καὶ τὰ φδεῖα.

ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΜΕΛΟΔΡΑΜΑ

Δὲν θέλω νὰ φανῶ ὑπερβολικὸς ἀπὸ τὸν μέγαν ἐνθουσιασμόν μου καὶ νὰ εἶπω πῶς τὸ Ἑλλ. μελόδραμα εἶναι πλέον τέλειον. Ὁχι! Θέλω μόνον νὰ εἶπω πῶς ὁ κόσμος μπορεῖ νὰ ἐξακολουθῆ νὰ τὸ ὑποστηρίξῃ, διότι πράγματι σιγὰ σιγὰ ἐφθασε σὲ μιὰ ἀξιοπρεπῆ θέσιν, πιστεύω δὲ πῶς ὅσοι παρηκολούθησαν τὰς τελευταίας παραστάσεις του θὰ μὲ δικαιώσουν δι' ὅσα καλὰ θὰ γράψω ὑπὲρ τοῦ τόσον μοχθήσαντος θιάσου καὶ τοῦ διευθυντοῦ του διὰ νὰ ἐπιτύχουν ὅ,τι πρὸ πολλοῦ χρόνου ἐπεδίωκον.

Πῆχος ἀοιδὸς Ρόζα Καρὰν καὶ καθηγήτρια τοῦ Ὁδείου τῶν Παρισίων ἔδωκε τὴν παραίτησίν της. Ἡ Καρὰν ἐδίδασκεν ἐν τῷ Ὁδεῖῳ ἀφ' ἧς ἐποχῆς εἶχεν ἐγκαταλείψει τὸ ἐν Βρυξέλλαις θέατρον «de la Monnaie».

Ο διάσημος κλειδοκνυμβαλιστὴς Παντερῆβσκι ἐνεκατεστάθη πρὸ τινων ἡμερῶν εἰς τὴν Ἑλβετίαν ἔνθα σκοπεύει νὰ δώσῃ πέρας εἰς παλαιὸν του ἔργον Manru. Συγχρόνως ἀσχολεῖται περὶ τὴν σύνθεσιν τοῦ νέου μελοδράματός του Sakountala ἐπὶ τοῦ λιμπρέτου τοῦ Κατοῦλ Μαντές. Μετ' ὀλίγων θὰ μεταβῆ εἰς Λονδῖνον ὅπου θὰ παρουσιασθῆ ὡς ἐκτελεστὴς καὶ συνθέτης. Ἡ ἐν Λονδίῳ ὀρχήστρα τῶν μεγάλων συμφωνικῶν κοντσέρτων θὰ ἐκτελέσῃ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Χάνς Ρίχτερ τὴν μεγάλην του συμφωνίαν εἰς σὶ ἔλασσον.

Ο Καρούζο ἔδωκε τὴν 7ην Ὀκτωβρίου εἰς Νούρενμπεργ ἐξαιρετικὴν παράστασιν μετὰ τὸν Ριγκολέτον τοῦ Βέρδη. Ἡ Μποςέττη ὁ ἀστὴρ τοῦ Βασ. Μελοδράματος τοῦ Μονάχου ἐκλήθη ἰδιαιτέρως ὅπως μετὰ τοῦ Καρούζο διερμηνεύσῃ τὸν ρόλον τῆς Ζίλδας. Εἶνε ἀδύνατον νὰ περιγράψῃ τις τὸν ἐνθουσιασμόν καὶ τὰς ἐπευφημίας τοῦ κοινού τὸ ὁποῖον φρενητιωδῶς διέκοπτεν ἐκάστην φράσιν ἀπὸ τὸν κατέχοντα αὐτὸ ἐνθουσιασμόν.

Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐπόθει ὁ Λαυράγκας τῶρα ἤρχισε νὰ πραγματοποιηθῆ, διότι ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ δικαία ὑποστήριξις τοῦ κοινού, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ καταφανὴς δρῶσις τῶν καλλιτεχνῶν τοῦ Ἑλλ. μελοδράματος δίδουν τὸ δικαίωμα εἰς τὸν διευθυντὴν του νὰ ὑπερηφανεύεται διὰ τὸ ἔργον του.

Κανεὶς δὲν ἀγνοεῖ πῶς ὁ συνθέτης τῆς «Διδουῆς» εἶναι ἡ ψυχὴ τοῦ μελοδράματος. Χωρὶς Λαυράγκαν τίποτε δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ, φαίνεται, μὰ τὴν ἀλήθειαν, πῶς αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ἔχει τὴν ὑπομονὴν τοῦ Ἰώβ· διότι ὕστερα ἀπὸ τόσας κακουχίας ποῦ ὑπέστη καὶ αὐτὸς καὶ τὸ μελόδραμα, ὅστις δὴποτε ἄλλος καὶ ἂν ἦτο θὰ ἔχανε αὐτὴν τὴν ὑπομονὴν καὶ θὰ εἶχε παρατηρῆ πρὸ πολλοῦ ἐν τούτοις δὲν τὸ ἔκαμε, διὰ τοῦτο καὶ δικαίως σήμερον οἱ κόποι του ἀμείβονται. Ὁχι μόνον ὁ Λαυράγκας, ἀλλὰ καὶ ὅλοι ἐκεῖ μέσα καταβάλλον ὑπερανθρώπους προσπάθειαν γιὰ νὰ φανοῦν ἀντάξιοι τῆς ὑποστηρίξεως τοῦ κοινού.

Εἶμαι βέβαιος πῶς τὸ Ἑλλ. μελόδραμα θὰ προκόψῃ εἰς τὸ μέλλον καὶ θὰ δρέψῃ δάφνας ὡς ἔργον ὑψίστης σπουδαιότητος διὰ τὸν τόπον μας.

Δὲν ἀπομένει πλέον καμμία ἀμφιβολία ὅτι ἀργότερον πολλοὶ θὰ ζηλεύσουν τὴν θέσιν των καὶ θὰ θελήσουν καὶ αὐτοὶ νὰ ἀ-

νέλθουν εις τὰς σανίδας τῆς Ἑλλ. σκηνῆς.
"Ἄς τὸ ἐλπίσωμεν!

Δὲν παραλείπω ἐνταῦθα νὰ ἀναφέρω ὅτι καὶ ἡ πρόσληψις τῆς ὑψιφώνου Ἄρτ. Κυ. παρίσση ἔδωσε ἀρκετὴν ζωὴν εἰς τὸ μελόδραμα.

Ἐλπίζω τώρα πῶς καὶ τὸ φιλόμουσον Κερκυραϊκὸν κοινὸν τὸ ὁποῖον, ὡς γνωστὸν, τόσον πολὺ ὑποστηρίζει τὴν καλλιτεχνίαν, θὰ θελήσῃ νὰ ὑποστηρίξῃ καὶ τὸ καυμένο τὸ Ἑλλ. μελόδραμα καὶ θὰ παραβλέψῃ εἰς τὰς μικρὰς του ἀτελείας τὰς ὁποίας παρουσιάζει.

Τώρα ἄς εὐχηθῶμεν ὅλοι ὅπως εἰς τὸ μέλλον ἐξακολουθήσῃ νὰ ἐργάζεται μετὰ τὸν αὐτὸν ζῆλον, καὶ ἄς ἀπευθύνωμεν ἐν μέγα εὐχῇ εἰς τὸν ἰδρυτὴν αὐτοῦ κ. Λαυράγκαν.

ΣΠ. ΠΡΙΣΙΜΙΤΖΑΚΗΣ

ΝΕΟΝ ΚΛΕΙΔΟΚΥΜΒΑΛΟΝ

Τὸ Γερμανικὸν μουσεῖον τοῦ Μονάχου παρήγγειλεν εἰς τινα οἶκον τῆς Στουτγάρδης κλειδοκύμβαλον μετὰ οὐρανὸν, ὅμοιον πρὸς τὸ τοῦ Ἰωάννου Σεβ. Μπάχ, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει εἰς τὴν συλλογὴν τῶν ἀρχαίων ὄργάνων τοῦ Βερολίνου.

Τὸ κλειδοκύμβαλον τοῦ Μπάχ τὸ ὁποῖον κατεσκευάσθη τῇ ὑποδείξει του καὶ δι' ἰδίαν αὐτοῦ χρῆσιν, εἶναι ἀριστούργημα εἰδικῆς κατασκευῆς. Τὸ ὄργανον τοῦτο συνίσταται ἐκ δύο πληκτροφόρων (Claviers) καὶ τεσσάρων χορδῶν δι' ἕκαστον πληκτρον, αἵτινες δύνανται νὰ λειτουργῶσι τῇ βοήθειᾳ τεσσάρων εἰδικῶν ρυθμιστῶν (registres), ὅπως καὶ εἰς τὰ ὄργανα (orgues).

Ἡ ἀπομίμησις αὕτη θὰ εἶναι κτῆμα τοῦ μουσείου τοῦ Μονάχου, θὰ ἔχῃ ὅλα τὰ πλεονεκτήματα τοῦ πρωτοτύπου, καὶ θὰ δύναται νὰ ἀποδίδῃ μετὰ ὅλας τὰς ἀποχρώσεις τῆς τῆς μουσικῆς τοῦ γηραιοῦ διδασκάλου.

Ἡ ΦΙΛΟΠΟΝΙΑ ΤΟΥ ΓΚΟΛΤΜΑΡΚ

Κάποιος συντάκτης ξένου περιοδικοῦ ἐπισημειῖ τον συνθέτην Κάρολον Γκόλτμαρκ λέγει τὰ ἐξῆς περὶ τῆς φιλοπονίας τοῦ γηραιοῦ διδασκάλου:

Εὗρον τὸν μαέστρον καθ' ἣν ὥραν ἐδίδασκε κλειδοκύμβαλον τὰ δύο τέκνα του. Κατόπιν ἡ συνδιάλεξις περιστράφη ἐπὶ τῶν ἰδεῶν τοῦ μουσουργοῦ διὰ τὸ μέλλον. Μοὶ ἐδήλωσε δὲ ὅτι πρὸ πολλῶν ἐτῶν εἶχε σκοπὸν νὰ μελοποιήσῃ τὴν «τραγωδίαν τοῦ ἀνθρώπου», ἔργον τοῦ Οὐγγρου ποιητοῦ Μαντίχ. Σκέπτεται δὲ λίαν προσεχῶς νὰ ἐπιδοθῇ εἰς τὴν σύνθεσιν τοῦ ἔργου τούτου.

Ἐὰν κατῶρθωσα, λέγει, νὰ περατώσω τὸ ἔργον μου «Conte d' hiver» εἰς ἐννέα μῆνας, εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ φέρω ἐπίσης εἰς αἴσιον πέρας καὶ τὴν «τραγωδίαν τοῦ ἀνθρώπου» πολὺ περισσότερο, καθότι θὰ κατέχομαι ἀπὸ ἀληθῆ πατριωτικὸν αἰσθημῶς.

Προσέθεσε δὲ ὅτι καίτοι ὀγδοηκοντούτης τὴν ἡλικίαν θὰ προβῇ εἰς τὴν ἐκμάθησιν τῆς Οὐγγρικῆς διαλέκτου καὶ ὠρκίσθη νὰ τὸ κατορθώσῃ ἐντὸς τριῶν μηνῶν. Ἐδήλωσε προσέτι ὅτι εἶναι διατεθειμένος προσεχῶς νὰ γράψῃ καὶ τὰ ἀπομνημονεύματά του. Ὁ πρῶτος τόμος θὰ ἐκδοθῇ τὸν προσεχῇ χειμῶνα.

ΤΑ ΕΙΚΟΣΑΛΕΠΤΑ ΘΕΑΤΡΑ

Ἡ Ἀμερικανικὴ Ἑταιρία ἣτις ὑποβοήθησε τὰ λαϊκὰ θεάτρα εἰς δέκα πόλεις τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, ἀπεφάσισεν ὅπως ἰδρύσῃ καὶ ἐν Βερολίῳ δύο παρόμοια θεάτρα ποικιλιῶν μετὰ εἰκοσάλεπτον τίμημα δι' ἕκαστην θέσιν. Ἐὰν τὸ πείραμα τοῦτο ἐπιτύχῃ, τρία ἄλλα λαϊκὰ θεάτρα θὰ ἰδρυθῶσιν ἀκόμη μετὰ τὴν ἰδίαν τιμὴν εἰσόδου ἐν εἰς Παρισίους, ἕτερον εἰς Λονδίνον καὶ τὸ τρίτον εἰς Γλασκόβην.

G. FENDEL

Ἡ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΤΟΥ ΑΣΤΟΥ

Εἰς παρομοίαν ἐπιχείρησιν θὰ εἶναι πολὺ δύσκολον εἰς ἓνα συγγραφεὴ νὰ κερδίσῃ χίλια φράγκα ἀπὸ ποσοστὰ τοῦ ἔργου του. Καίτοι τοῦτο εἶναι ὀλίγον δυσάρεστον, ἡ ἰδέα αὕτη εἶναι τόσον ἐπωφελῆς διὰ τὸν λαόν, ὥστε οὔτε κ' ἂν συζήτησις ἐπιτρέπεται νὰ γίνῃ περὶ τῆς μειώσεως τῶν δικαιωμάτων τῶν συγγραφέων. Πότε ἄραγε θὰ εὐτυχήσωμεν καὶ ἡμεῖς νὰ ἀπολαύωμεν τῶν ἀγαθῶν αὐτῶν τοῦ πολιτισμοῦ.

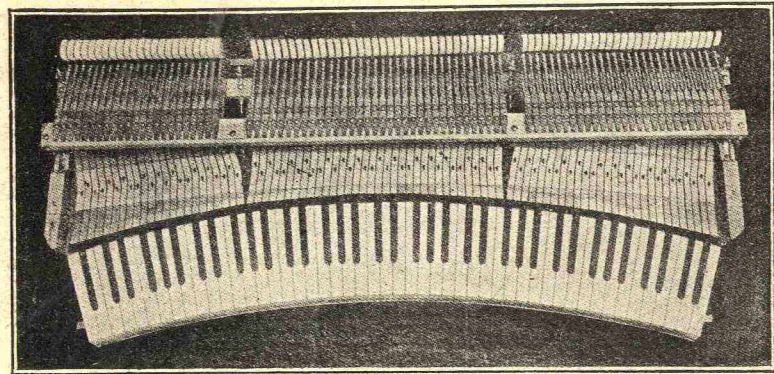
Ἡ ΛΟΓΟΚΡΙΣΙΑ ΕἰΣ ΤΑ ΑΓΓΛΙΚΑ ΘΕΑΤΡΑ

Τὸ κοινοβουλευτικὸν κομιτάτον ἐν Ἀγγλίᾳ ἐπιφορτισθὲν ὅπως μελετήσῃ τὴν δια-

σκευὴν τῆς θεατρικῆς λογοκρισίας ἀπεφάνθη ὡς ἐξῆς:

Ἐπιτρέπεται εἰς τὰ Ἀγγλικὰ θεάτρα ἡ λογοκρισία μετὰ τὴν διαφορὰν ὅτι τὰ δικαιώματα τῶν κριτικῶν θὰ μειωθῶσι. Ἀπαγορεύεται νὰ ἐμποδίσωσι τὴν παράστασιν οἰουδήποτε ἔργου, δύνανται μόνον νὰ προβοῦν διὰ τῆς νομίμου ὁδοῦ εἰς τὴν ματαίωσιν τῆς παραστάσεως ἐκείνης ἣτις παραβιάζει τὰ δημόσια ἤθη. Πρὸ παντὸς ὀφείλου νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν διευθυντὴν τοῦ θεάτρου ὅστις δύναται ν' ἀναβιβάσῃ ἐπὶ τῆς σκηνῆς τὸ ἔργον, ἀναλαμβάνων τὴν εὐθύνην προσωπικῶς.

Οἱ διευθυνταὶ οἵτινες δὲν ἤθελον συμμορφωθῆν μετὰ τὴν εἰδοποίησιν ταύτην τοῦ λογο-

ΤΟ ΝΕΟΝ ΚΛΕΙΔΟΚΥΜΒΑΛΟΝ

κριτού, θά καταδικάζονται ως παραβλάπτοντες τὰ δημόσια ἤθη. Σημειωτέον ὅτι ἐν Ἀγγλίᾳ πάντες οἱ διευθυνταὶ τῶν θεάτρων παρεδέχθησαν ὁμοφώνως τὴν λογοκρισίαν ἐνῶ τοῦναντίον οἱ δραματικοὶ συγγραφεῖς ἐζήτησαν τὴν κατάργησιν.

ΤΟ ΝΕΟΝ ΚΟΥΑΡΤΕΤΤΟ

Οἱ καθηγηταὶ τοῦ ᾠδείου J. de Bustinduy καὶ A. Marsick τῇ συμμετοχῇ τῶν κ. κ. Bemmer καὶ Schultze προέβησαν εἰς τὸν σχηματισμὸν νέου κουαρτέττου ἐν Ἀθήναις, τὸ ὁποῖον θά δίδῃ ἐκάστην χειμερινὴν περίοδον 6—8 συναυλίας μετὰ λαϊκὰς τιμὰς 2 καὶ 1 δραχ. Εἰς τὴν καινοτομίαν ταύτην προέβησαν μετὰ τὸν σκοπὸν ὅπως ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐκλαϊκεύσωσιν τὰς συναυλίας (Musique de Chambre), ἀφ' ἑτέρου δὲ παρουσιάσωσι εἰς τὸ φιλόμουσον κοινὸν τῶν Ἀθηναίων νεωτερισμὸν κατὰ τὸ σύστημα τοῦ ἐν Βιέννῃ κουαρτέττου Fitzner ὡς ἐξῆς :

J. de Bustinduy	Α'. Βιολίον
T. Schultze	Β'. »
C. Bemmer	Βιολοντσέλλον
A. Marsick	Βιόλα

Ἡ πρώτη συναυλία θά δοθῇ τὸν τρέχοντα μῆνα Νοεμβρίου εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ «Παρνασσού» μετὰ τὸ ἐξῆς πρόγραμμα :

1) Quatuor εἰς ῥε ἔλασσον Haydn.
2) Andante τοῦ Quatuor εἰς ῥε ἔλασσον Schubert (œuvre post).

3) Quatuor εἰς φά μείζον Beethoven.

Τὸ πρῶτον βιολίον θά ἀναλαμβάνουν ἐναλλάξ οἱ κ. κ. Bustinduy καὶ Schultze.

Τὸ Ἀθηναϊκὸν κοινὸν ὀφείλει νὰ παραστή ἀμέριστον τὴν συνδρομὴν του πρὸς τὸ λαμπρὸν αὐτοῦ σωματεῖον, ὅπερ πάνυ προθύμως θά καταβάλλῃ πᾶσαν δυνατὴν προσπάθειαν πρὸς περισσοτέραν ἐπιτυχίαν τῆς δυσχεροῦς ταύτης ἐργασίας.

Ἡ ἀρξαμένη χειμερινὴ περίοδος ἐνεκαινίσθη μετὰ τὴν δεσποινίδα Καικιλίαν Δαρκλὲ, τοῦ θεάτρου «Folies Dramatiques» τῶν Παρισίων.

Ἡ Δνὶς Δαρκλὲ δὲν εἶνε μεγάλη καλλιτέχνης, ἀλλ' οὔτε καὶ μικρά. Τὴν διακρίνει ἡ εὐσυνειδησία, ἡ χάρις—τὸ μεγαλείτερον καὶ μονοπωλιακὸν προτέρημα τῆς Παριζιάνας—καὶ ἡ καλλιτεχνικὴ ἰδιοφυΐα. Στιγμὰς ἐξάρσεως βεβαίως δὲν ἐγνώρισεν. Εἶνε ὅμως μία ἠθοποιὸς ποῦ ἀρκεῖ νὰ λεχθῇ δι' αὐτήν,

ὅτι κατώρθωσε νὰ ἐπιπλεύσῃ εἰς τὸ Παρίσι. Καὶ αὐτὸ εἶνε ἀρκετὸν.

Ἡ Δνὶς Καικιλία Δαρκλὲ ἤρχισεν εἰς τὸ Δημοτικὸν μετὰ τὸν γνώριμόν μας «Σέρλοκ Χόλμς». Ἐπαιξε δὲ κατὰ σειράν τὸ βωδεβίλ «Vous n'avez rien à déclarer?», τὸν ἐπίσης γνώριμόν μας «Ἀρσὲν Λουπέν» καὶ τὰς κωμωδίας «Σακρὸ Λεοῦς» καὶ «Ἐρως καὶ Σία».

Ἀπὸ τῆς Κυριακῆς εἰς τὸ Βασιλικὸν ἀρχίζει ὁ κ. Feraudy τῆς Γαλλικῆς Κωμωδίας. Ὁ κ. Feraudy ἦτο γνωστὸς εἰς τὴν Ἑλλάδα προτοῦ τὴν ἐπισκεφθῆ. Ἀποτελεῖ ἓνα ἀπὸ τὰ φωτεινότερα ἀστέρια τοῦ θεατρικοῦ στερεώματος τῆς Γαλλίας.

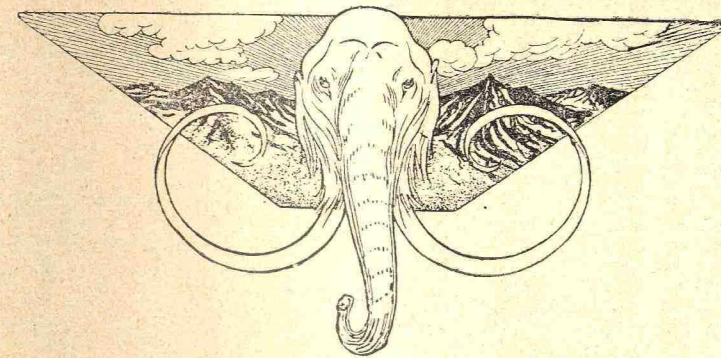
Εἰς τὸν θιασόν τοῦ κ. Feraudy συγκαταλέγεται καὶ ἡ Δις Robinne μία ἀπὸ τὰς

καλὰς πρωταγωνιστρίας τοῦ Γαλλικοῦ Θεάτρου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ἐξεδόθη τὸ 56-58 τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ τοῦ ἀρίστου ὁμωνύμου μουσικοῦ δραματικοῦ συλλόγου «Ἀπόλλων» μετὰ πλουσίαν καὶ ἐκλεκτὴν ὕλην ἀνατεθείσης τῆς διευθύνσεως τούτου εἰς τὸν γνωστὸν διὰ τὰς μουσικὰς μελέτας του καὶ διακεκριμένον δημοσιογράφον κ. Θεόδωρον Συναδινόν.

Δὲν ἀμφιβάλομεν ὅτι ἡ νέα διεύθυνσις τοῦ περιοδικοῦ θέλει ἀναγάγῃ αὐτὸ εἰς τὸ ὕψος καὶ τὴν σοβαρότητα τῶν ἐν ταῖς Εὐρωπαϊκαῖς πρωτευούσαις ἐκδιδομένων ὁμοίου εἴδους περιοδικῶν.

ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ

ΑΝΘΟΠΩΛΕΙΟΝ

ΑΡΙΣΤΟΦ. ΤΣΟΥΤΣΟΥ

Σιγαρέτα και καπνά γνήσια άβλα-
βή Άρίστης ποιότητος τὸ «Κάϊρον»

ΗΛΙΑ Β. ΠΑΠΑΗΛΙΟΥ

Διασταύρωσις
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ

ΟΡΓΑΝΟΠΟΙΕΙΟΝ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΜΟΥΡΤΖΙΝΟΥ

Όδός Κολοκοτρώνη άρ. 67

Μεγάλη Συλλογή έγχορδων και πνευ-
στών όργάνων (Βιολία, Βιολοντσέλλα,
μανδολίνα, κιθάρες, φιλαρμόνικες) και
άπαντα τὰ ειδικά αυτών εξαρτήματα (χορ-
δαί, τόξα, θήκαι κλπ.).

Επίσης επισκευάζονται τελείως παλαιά
ή κατεστραμένα βιολία και άπαντα τὰ
έγχορδα όργανα.

I. Β. ΔΕ-ΚΑΡΛΗΣ

Επιδιορθωτής κλειδοκυμβάλων και
όργάνων άνεγνωρισμένος διά Βασιλ.
Διατάγματος τής Α. Μ. Γεωργίου Α'
Βασιλέως τής Ελλάδος. Ως και χορ-
διστής τών κλειδοκυμβάλων του Ό-
δείου.

Όδός Ρ. Παλαμήδου άριθ. 2

Πάροδος όδοϋ Σαρρή

ΤΕΛΕΙΟΝ ΗΛΕΚΤΡΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗΡΙΟΝ

Δ. ΒΑΣΙΛΕΙΔΟΥ

ΙΑΤΡΟΥ

3 — Όδός Μασσαλίας — 3